

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

АРХІТЕКТУРНИЙ

(факультет)

ТЕОРІЇ АРХІТЕКТУРИ І АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

(кафедра)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ЦЕНТРІВ
ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ**

Виконав: студент(ка) 2 курсу, групи АБСм-23-3а

191 «Архітектура та містобудування»,

«Архітектура будівель і споруд»

(шифр і назва спеціальності, освітньо-наукової програми)

Коноваленко Діана Олегівна

(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Відсоток плагіату не перевищує дозволону норму (20 %)

Київ 2025 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
АРХІТЕКТУРНИЙ**

(факультет)

ТЕОРІЇ АРХІТЕКТУРИ І АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

(кафедра)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ д.арх., проф. Г. Л. Ковальська

« ____ » _____ 2025 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР**

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ЦЕНТРІВ
ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ**

Виконав студент(ка) групи АБСм-23-3а

Коноваленко Діана Олегівна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 191 – Архітектура та містобудування

ОПН: Архітектура будівель та споруд

Науковий керівник: Гомон О.О.

(прізвище, ініціали)

кандидат архітектури, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Керівник проектної частини: Пекер А.Й.

(прізвище, ініціали)

доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: Хараборська Ю.О.

(прізвище, ініціали)

кандидат архітектури, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Архітектурний**

Кафедра: **теорії архітектури і архітектурного проєктування**

Освітній рівень: **другий**

Галузь знань: **19 – Архітектура та будівництво**

Спеціальність: **191 – Архітектура та містобудування**

Освітньо-наукова програма: **«Архітектура будівель і споруд»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан архітектурного факультету

_____ д.т.н., проф. О.В. Кащенко

« ___ » _____ 2025 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

Коноваленко Діана Олегівна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи Особливості проєктування центрів для догляду за тваринами затверджена наказом ректора КНУБА № 85/19/25 від «24» квітня 2025 року
2. Керівник роботи

Гомон Ольга Олександрівна, кандидат архітектури, доцент

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Пекер Аркадій Йосипович, доцент

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту 15.05.2025

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Вступ. У вступі розкривається стан наукової проблеми та її значущість, вихідні дані для розробки теми, обґрунтована її актуальність, визначені мета та завдання роботи.

Розділ 1. В першому розділі досліджується наукові дослідження в галузі проектування розглядається стан дослідження, проектування центрів для догляду за тваринами, а саме: досліджується вітчизняний і зарубіжний досвід проектування, які слугують прикладом при розробці та виконання проєкту центру для догляду за тваринами.

Розділ 2. В другому розділі визначено загальні напрямки та методика дослідження центрів для догляду за тваринами; проаналізовано теоретичні основи проектування центрів для догляду за тваринами, зокрема методи зонування, архітектурно-планувальні прийоми та принципи організації простору. Виявлено, що комплексний підхід із урахуванням архітектурних, соціальних, екологічних і психологічних факторів сприяє створенню безпечного, комфортного та функціонального середовища для тварин, персоналу й відвідувачів.

Розділ 3. В третьому даються проєктні рішення по запроєктованому центру для догляду за тваринами в м. Києві, а саме: аналіз містобудівної ситуації, обґрунтування генерального плану, архітектурно-планувальні та об'ємно просторове рішення образу будівлі.

Розділ 4. Цивільний захист. В розділі виконано забезпечення цивільного захисту в центрах для догляду за тваринами з урахуванням актуальних загроз, таких як пожежі, підтоплення, поширення зоонозів та воєнні дії. Проаналізовано відповідні нормативні вимоги та обґрунтовано архітектурно-планувальні рішення, спрямовані на гарантування безпеки як для тварин, так і для персоналу та відвідувачів закладу.

5. Графічний матеріал за розділами 1, 2 розділи – графічні схеми до наукової частини, 3 розділ – ситуаційна схема, генеральний план, фасади, плани, розрізи, перспективні зображення об'єкта проектування.

Наповнення даного розділу визначає керівник роботи.

1. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1.	15.12.2024
Розділ 2.	03.02.2025
Розділ 3.	05.05.2025
Розділ 4. Цивільний захист.	05.05.2025
Остаточне оформлення роботи	
Перевірка роботи на плагіат	12.05.2025
Попередній захист роботи на кафедрі	15.05.2025
Направлення роботи на рецензування	05.05.2015

2. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Розділ 1.	Гомон Ольга Олександрівна	15.05.2025	
Розділ 2.	Гомон Ольга Олександрівна	15.05.2025	
Розділ 3.	Пекер Аркадій Йосипович	15.05.2025	
Розділ 4. ЦЗ	Гомон Ольга Олександрівна	15.05.2025	

7. Дата видачі завдання 10.09.2024

Зав. кафедри

(підпис)

проф. Ковальська Г.Л.

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

доц. Гомон О.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник пр. част.

(підпис)

доц. Пекер А.Й.

(прізвище та ініціали)

Студент

(підпис)

Коноваленко Д.О.

(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (summary) до атестаційної випускної роботи студента:		<i>Коноваленко Діана Олегівна</i>	
Назва ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Особливості проектування центрів для догляду за тваринами		
Освітній ступінь	Магістр за освітньо-науковою програмою навчання		
Факультет	Архітектурний		
Кафедра	Теорії архітектури і архітектурного проектування		
Спеціальність	191 Архітектура та містобудування		
Освітньо-наукова програма	Архітектура будівель і споруд		
Керівники	Гомон Ольга Олександрівна, к. арх., доцент Пекер Аркадій Йосипович, доцент		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	розділів	креслень формату А1
	90	4	8
Розділ 1 Стан дослідження, проектування і будівництва центрів для догляду за тваринами	В першому розділі досліджується наукові дослідження в галузі проектування розглядається стан дослідження, проектування центрів для догляду за тваринами, а саме: досліджується вітчизняний і зарубіжний досвід проектування, які слугують прикладом при розробці та виконання проекту центру для догляду за тваринами.		
Розділ 2 Теоретичні засади формування центрів для догляду за тваринами	В другому розділі визначено загальні напрямки та методика дослідження центрів для догляду за тваринами; проаналізовано теоретичні основи проектування центрів для догляду за тваринами, зокрема методи зонування, архітектурно-планувальні прийоми та принципи організації простору. Виявлено, що комплексний підхід із урахуванням архітектурних, соціальних, екологічних і психологічних факторів сприяє створенню безпечного, комфортного та функціонального середовища для тварин, персоналу й відвідувачів.		
Розділ 3 Особливості проектування центрів для	В третьому даються проектні рішення по запроєктованому центру для догляду за тваринами в м. Києві, а саме: аналіз містобудівної ситуації, обґрунтування генерального плану, архітектурно-планувальні та об'ємно просторове рішення образу будівлі.		

догляду за тваринами в м. Києві	
Розділ 4 Цивільний захист	В розділі виконано забезпечення цивільного захисту в центрах для догляду за тваринами з урахуванням актуальних загроз, таких як пожежі, підтоплення, поширення зоонозів та воєнні дії. Проаналізовано відповідні нормативні вимоги та обґрунтовано архітектурно-планувальні рішення, спрямовані на гарантування безпеки як для тварин, так і для персоналу та відвідувачів закладу.
Висновки по роботі:	У даному магістерському дослідженні автор здійснив аналіз теоретичних і практичних аспектів проектування центрів для догляду за тваринами, а також вивчив відповідну нормативно-правову базу. Визначено особливості архітектурно-планувальних та об'ємно-просторових рішень таких центрів, здійснено їх класифікацію. На основі проведеного дослідження автором розроблено проектне рішення, що враховує виявлені закономірності та вимоги.
Ключові слова: центр для догляду за тваринами, об'ємно-просторові рішення, класифікація, функціонально-планувальна організація.	
Keywords: animal care center, spatial solutions, classification, functional planning organization.	

Укладач: _____ Коноваленко Діана Олегівна / /

Керівник: _____ Гомон Ольга Олександрівна / /

Керівник: _____ Пекер Аркадій Йосипович / /

«15» травня 2025 р.

Anti-Plagiarism v-15.274 Educational

Максимальний збіг з одним документом 2.0%

Словники перевірки: en_US, ru_RU, ua_UA Помилки в документах: 8%

ID: 241133 Назва: Особливості проектування центрів для догляду за тваринами Додано в БД: 2025-05-13 Автор: Коноваленко Д.О. Керівники: доц. Гомон О.О. доц. Пекер А.Й.	Документ		Сумарний збіг по Базі Даних	
	Символи	Лексеми	Символи	Лексеми
	118462	855	3472 (3%)	56 (7%)

Відповідальний за перевірку Кантаурова Н.А.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1 СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРОЄКТУВАННЯ І БУДІВНИЦТВА ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ.....	17
1.1 Історія розвитку та сучасні тенденції у створенні центрів для тварин..	17
1.2 Вітчизняний та зарубіжний досвід проектування центрів для догляду за тваринами.....	21
1.3 Фактори, що впливають на проектування центрів для догляду за тваринами.....	30
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ.....	38
2.1 Загальні напрямки та методика дослідження центрів для догляду за тваринами.....	38
2.2 Принципи зонування та організація постору центрів для догляду за тваринами	43
2.3 Архітектурно-планувальні прийоми та об'ємно-просторові рішення формування центрів для догляду за тваринами.....	49
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ В М. КИЄВІ.....	58
3.1 Аналіз вихідної ситуації та організація генерального плану.....	58
3.2 Архітектурно-планувальне рішення центру для догляду за тваринами	65
3.3 Об'ємно-просторова композиція центру для догляду за тваринами.....	71
Висновки до розділу 3.....	74
РОЗДІЛ 4 ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ.....	76
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТОК А Додаткові матеріали, які засвідчують апробацію результатів магістерського дослідження.....	90

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному суспільстві все більше уваги приділяється захисту тварин і створенню належних умов для їхнього утримання та догляду. Це стосується як домашніх улюбленців, так і безпритульних тварин, які потребують допомоги та реабілітації. Проблема безпритульних тварин є гострою у багатьох країнах світу, зокрема і в Україні, де кількість таких тварин зростає через недостатню відповідальність власників та відсутність належних умов для регулювання чисельності бездомних собак і котів. Тому виникає необхідність у створенні спеціалізованих центрів, які могли б надавати комплексний догляд за тваринами, сприяти їхній адаптації, лікуванню та пошуку нових господарів [1].

Проектування центру для догляду за тваринами є складним і багатогранним завданням, що потребує врахування безлічі факторів. Насамперед, важливо правильно організувати простір, щоб він був комфортним та безпечним як для тварин, так і для персоналу та відвідувачів. Планування функціональних зон, таких як карантинні приміщення, місця для вигулу, ветеринарний кабінет, зони відпочинку та харчування, має відповідати сучасним санітарно-гігієнічним нормам і стандартам. Крім того, особливу увагу слід приділити вибору матеріалів та обладнання, адже вони мають бути екологічно чистими, довговічними та безпечними для здоров'я тварин.

Ще одним важливим аспектом є енергоефективність та екологічна безпека будівлі. Використання сучасних технологій у проектуванні, таких як системи альтернативного опалення, вентиляції та водопостачання, може значно знизити експлуатаційні витрати центру. Також важливим є створення сприятливого психологічного середовища для тварин, що включає достатню кількість природного освітлення, шумоізоляцію та наявність просторих зон для активності.

У цьому дослідженні буде розглянуто ключові особливості проектування центру для догляду за тваринами, визначено основні принципи організації простору, вибору матеріалів та впровадження сучасних технологій. Особливу увагу буде приділено створенню умов, які сприятимуть комфортному перебуванню тварин, їхньому швидкому відновленню та інтеграції у нові сім'ї. Проект такого центру має бути орієнтованим не лише на надання послуг, а й на виховання у суспільства відповідального ставлення до тварин та популяризацію гуманного поводження з ними [2].

Теоретичною базою для наукових досліджень особливостей проектування центрів для догляду за тваринами стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців: Кардан Х., Обиночна, З. [3], Семикіна О., Волошина В. [4], Кулик Х. [5], Бобровник О. [6], Ільніцька Г. [7], Тюзен М. [8], Фалконер Дж. [9], Хеттінгер Дж. [10], тощо.

Чинний ДБН В.2.2-1-95 «Будівлі і споруди для тваринництва» [11] встановлює норми проектування виробничих будівель, споруд та окремих приміщень для різних видів тваринницьких підприємств (скотарських, свинарських, вівчарських, конярських, звірівницьких і птахівничих), що підлягають новому будівництву, реконструкції або технічному переозброєнню. Ці норми застосовуються до підприємств незалежно від форми власності та призначені для використання організаціями-розробниками і користувачами нормативних документів у галузі будівництва.

На мою думку, у документі ДБН В.2.2-1-95 «Будівлі і споруди для тваринництва» не вистачає сучасних вимог до енергоефективності та екологічної стійкості, які є актуальними сьогодні. Також варто було б додати детальніші норми щодо автоматизації процесів догляду за тваринами та мікроклімату в приміщеннях. Окрім того, корисним було б оновлення розділів щодо санітарних норм з урахуванням новітніх ветеринарних стандартів.

Актуальність теми проектування центру для догляду за тваринами зумовлена зростанням кількості безпритульних тварин, а також потребою у забезпеченні якісного догляду за домашніми улюбленцями. У багатьох містах відсутня достатня кількість спеціалізованих закладів, що можуть надати необхідну ветеринарну допомогу, тимчасовий прихисток і належні умови для проживання тварин. Крім того, створення таких центрів сприяє підвищенню рівня гуманного ставлення до тварин у суспільстві та вирішенню екологічних та соціальних проблем, пов'язаних із безпритульними тваринами [12].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження ґрунтується на науковому напрямі кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури (№ 0117U005420). Його положення відповідають законодавчим і нормативним актам, зокрема законам України, таким як «Про архітектурну діяльність» [13] – визначає правові та організаційні засади архітектурної діяльності в Україні. Він регулює питання, пов'язані з проектуванням, будівництвом, реконструкцією та реставрацією об'єктів архітектури, встановлює права та обов'язки учасників архітектурного процесу, а також визначає відповідальність за порушення законодавства в цій сфері. Документ сприяє розвитку архітектури, забезпечує якість та безпеку будівництва, а також охорону авторських прав у галузі архітектури; документ «Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог до утримання тварин у притулках» [14] затверджує ветеринарно-санітарні вимоги до утримання тварин у притулках, визначає стандарти облаштування притулків, умови догляду, харчування, санітарного утримання та ветеринарного обслуговування тварин. Метою є забезпечення їхнього благополуччя, запобігання жорстокому поводженню та контроль за санітарно-епідемічною безпекою; закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» [15] встановлює правові засади захисту тварин від страждань і загибелі внаслідок жорстокого поводження, а також сприяє утвердженню моральності

та гуманності в суспільстві, визначає основні принципи захисту тварин, забороняє пропаганду жорстокого поводження з ними та регулює правила утримання тварин, що виключають жорстокість; наказ Державного комітету ветеринарної медицини України затверджує Положення про притулок для тварин [16], яке визначає організаційні та функціональні аспекти діяльності таких закладів. Документ встановлює вимоги до створення, облаштування та утримання притулків, а також регламентує порядок прийому, утримання, лікування та передачі тварин. Метою Положення є забезпечення належних умов для безпритульних тварин, захист їх від жорстокого поводження та сприяння їх подальшому влаштуванню; Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [17] встановлює правові та організаційні засади містобудування в Україні. Документ визначає основні принципи планування та забудови територій, регулює діяльність суб'єктів містобудування, встановлює вимоги до містобудівної документації та проектної документації на будівництво. Закон також окреслює повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері містобудівної діяльності, а також встановлює відповідальність за порушення містобудівного законодавства; «Пожежна безпека об'єктів будівництва» [19] – це нормативний документ, який визначає вимоги до забезпечення пожежної безпеки на етапах проектування, будівництва та експлуатації об'єктів, встановлює правила щодо проектування протипожежних заходів, систем та засобів, що забезпечують безпеку людей і об'єктів під час виникнення пожежі. Зокрема, ДБН регулює питання щодо вибору матеріалів, конструкцій, а також організації евакуації, використання протипожежного обладнання та систем сигналізації. Цей документ є обов'язковим для виконання під час проектування та будівництва об'єктів, що мають підвищені вимоги до пожежної безпеки.

Мета дослідження – дослідити особливості проектування центрів для догляду за тваринами та розробити архітектурну концепцію такого об'єкта,

яка відповідатиме сучасним вимогам функціональності, естетики та екологічності.

Завдання дослідження:

1. Аналіз сучасного стану центрів для догляду за тваринами та визначення основних проблем їхнього функціонування.
2. Визначення ключових вимог до проектування подібних закладів.
3. Розробка оптимальних планувальних рішень для забезпечення комфортного перебування тварин.
4. Дослідження екологічних та енергоефективних технологій, що можуть бути впроваджені у процесі проектування.
5. Визначення соціального значення та впливу подібних центрів на суспільство.

Об'єкт дослідження – центр для догляду за тваринами.

Предмет дослідження – архітектурно-планувальна організація центрів для догляду за тваринами.

Межі дослідження. Територіальні межі освітнього формування в містах України.

Методи дослідження:

- аналіз літературних джерел та нормативної документації щодо проектування подібних об'єктів;
- порівняльний аналіз існуючих центрів догляду за тваринами в різних країнах;
- метод експертних оцінок для визначення оптимальних умов утримання тварин;

- соціологічне опитування громадян щодо ставлення до безпритульних тварин та необхідності створення таких центрів;
- моделювання та розробка концептуальних проектних рішень.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному підході до проектування центрів для догляду за тваринами, що враховує сучасні тенденції в архітектурі, екологічні вимоги та соціальні очікування. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання запропонованих рішень для проектування нових об'єктів у цій сфері.

Уперше:

- започатковано дослідження щодо нового типу будівель, проектування центрів для догляду за тваринами.

Удосконалено:

- визначено принципи зонування центрів для догляду за тваринами.

Отримано подальший розвиток:

- рекомендації, щодо архітектурно-планувальні рішення центрів для догляду за тваринами.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій щодо проектування центрів для догляду за тваринами. Вони можуть стати основою для створення нових сучасних об'єктів, що відповідатимуть вимогам безпеки, комфорту та екологічної ефективності. Крім того, отримані висновки можуть бути корисними для органів місцевого самоврядування, громадських організацій та інвесторів, зацікавлених у розвитку гуманного поводження з тваринами та покращенні екологічної ситуації у містах.

Апробація результатів дослідження. Результати опубліковані на третій науково-практичній конференції «ПРОГНОСТИЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ», яка відбулась 10 квітня 2024 року, та на науково-практичній конференції, до 35-річчя кафедри дизайну архітектурного середовища, до 35-річчя кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування та співпраці з кафедрою міського дизайну та планування Технічного університету Дармштадта, яка відбулася 9 квітня 2025 року, що проходили у Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг викладено на 90 сторінок, 23 – рисунків, 2 – таблиць, 6 сторінок списку використаних джерел з 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1 СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРОЄКТУВАННЯ І БУДІВНИЦТВА ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ

1.1 Історія розвитку та сучасні тенденції у створенні центрів для тварин

Центри для догляду за тваринами мають багатовікову історію, що тісно пов'язана з розвитком людського суспільства, зміною ставлення до тварин та впровадженням гуманістичних цінностей. Спочатку бездомні тварини вважалися загрозою для громадського здоров'я, але з часом суспільство почало ставитися до них з більшою турботою, що й призвело до створення сучасних притулків, реабілітаційних центрів та організацій із захисту тварин.

Ранні притулки та перші закони про захист тварин

Перші спроби допомоги бездомним тваринам були неорганізованими й здебільшого спиралися на добродійність окремих людей чи релігійних організацій. У середньовічній Європі до бездомних тварин (собак і котів) часто ставилися як до шкідників, а в багатьох містах запроваджували спеціальні загоны, які їх відловлювали та знищували.

Однак у XIX столітті розпочалося формування гуманістичного підходу до поводження з тваринами:

- 1824 рік – у Великій Британії було створено Королівське товариство із запобігання жорстокому поводженню з тваринами (RSPCA), яке стало першою офіційною організацією із захисту тварин;

- 1866 рік – у США засновано Американське товариство із запобігання жорстокому поводженню з тваринами (ASPCA);

- 1869 рік – у США відкрився перший офіційний притулок для бездомних тварин у місті Філадельфія [18];

У той час притулки працювали переважно як тимчасові місця утримання тварин. На жаль, через відсутність належного фінансування та приміщень,

багато з них застосовували евтаназію як основний метод контролю популяції бездомних тварин.

Розвиток у XX столітті: від традиційних притулків до реабілітаційних центрів

На початку XX століття стали впроваджуватися нові підходи до утримання тварин, зокрема почали з'являтися перші муніципальні притулки, які фінансувалися державою або місцевими громадами.

А тільки у середині XX століття були сформовані більш сучасні підходи до утримання тварин в притулках:

1. Почали з'являтися програми стерилізації та вакцинації для контролю над популяцією бездомних тварин.

2. З 1950-х років в США та Західній Європі впроваджується «No-Kill» [20] концепція, яка передбачає утримання тварин у притулках без застосування евтаназії, якщо це можливо.

3. У 1960-х почалася активна популяризація адопції (усиновлення) тварин, що сприяло зменшенню кількості евтаназій у притулках.

4. У 1980-х роках з'явилися притулки з відкритим доступом, де люди могли взаємодіяти з тваринами, що покращило процес їхньої адаптації до життя в нових родин [18].

Отже можна визначити основні центри з догляду за тваринами, які сформували знання про догляд за тваринами та суспільні умови:

- Battersea Dogs & Cats Home (Велика Британія) [21] – один із найстаріших притулків, що з роками став прикладом для організацій по всьому світу;

- North Shore Animal League (США) [22] – перший великий притулок, який почав використовувати концепцію «No-Kill» [20];

- Humane Society International [23] – організація, що активно впроваджувала програми стерилізації, вакцинації та освітніх кампаній;

XXI століття: сучасні притулки, технології та гуманний підхід

XXI століття відзначається розвитком сучасних притулків для бездомних людей і тварин, які стають безпечнішими та комфортнішими. Інноваційні технології, такі як штучний інтелект і розумні системи управління, допомагають ефективно координувати допомогу та ресурси. Гуманний підхід у суспільстві сприяє кращій інтеграції нужденних у соціум, забезпечуючи їм не лише житло, а й можливості для самореалізації. Сучасний світ прагне поєднувати прогрес із моральними цінностями, роблячи допомогу доступнішою та ефективнішою.

При проведенні даного дослідження враховано результати робіт вітчизняних і іноземних авторів: Кардан, Х., Обиночна, З. «Архітектурно-планувальна організація притулків для домашніх тварин» [3]. Розглянуто питання архітектурно-розпланувальної організації сучасного притулку для домашніх безпритульних тварин. Подана коротка історія появи притулків для тварин, а також подані практичні рекомендації щодо планування, функціонального наповнення, розташування та варіанти матеріалів, які можна використовувати при будівництві таких закладів; Семикіна О., Волошина В. «Актуальні тенденції в дизайн-проектуванні притулків для тварин. Актуальні проблеми сучасного дизайну» [4]. Робота досліджує сучасні тенденції в дизайні притулків для тварин, акцентуючи увагу на комфорті, безпеці та відповідності природним потребам тварин. Автори аналізують поточний стан українських притулків і пропонують рішення, такі як зменшення використання кліток, покращення гігієни та забезпечення вентиляції. Робота підкреслює важливість створення просторих і зручних умов для тварин, а також необхідність інтеграції сучасних дизайнерських рішень у планування притулків; Кулик Х. «Домашні тварини як чинник індивідуалізації інтер'єру помешкань» [5]. Стаття досліджує архітектурне проектування приміщень для тварин, зосереджуючись на створенні комфортного, безпечного та функціонального простору. Автор аналізує ключові аспекти дизайну, такі як освітлення, вентиляція, матеріали та просторові рішення, що впливають на добробут тварин. Дослідження також розглядає взаємодію між людиною та

тваринами, наголошуючи на важливості гармонійного співіснування та інноваційних підходів до облаштування житла; Бобровник О. «Принципи Архітектурно-планувальної організації притулків для тварин» [6]. Стаття аналізує проблему безпритульних тварин і різні методи її вирішення, зокрема через створення притулків. Автори класифікують притулки за типом та функціональністю, розглядаючи як громадські, так і приватні варіанти. Особлива увага приділяється концепції приватного притулку з обмеженим прийомом тварин, що може стати ефективним рішенням для контролю їхньої чисельності та забезпечення належного догляду; Ільніцька Г. «Принципи архітектурно-планувальної організації притулків для тварин» [7]. Робота розглядає принципи архітектурно-планувальної організації притулків для тварин, аналізуючи як вітчизняний, так і закордонний досвід. Авторка висвітлює проблеми розміщення притулків, зонування територій, функціональних і технічних рішень, а також звертає увагу на ефективність залучення громади. Робота наголошує на необхідності розробки чітких нормативів для створення комфортних і безпечних умов для утримання тварин; Тюзен М. «The Role of Animal-Aided Design in Sustainable Architecture» [8]. Стаття досліджує роль Animal-Aided Design (AAD) у сталому архітектурному плануванні, наголошуючи на необхідності інтеграції природного середовища у сучасні міські простори. Автори аналізують різні масштаби впровадження AAD, включаючи міські екосистеми, інфраструктурні об'єкти та будівлі, розглядаючи їхній вплив на добробут тварин і збереження біорізноманіття. Дослідження підкреслює, що успішна інтеграція таких рішень може позитивно впливати не лише на навколишнє середовище, а й на соціальну та економічну сталість міст; Фалконер Дж. «How-to: Design a new animal shelter, Part 1. Humane World for Animals» [9]. Стаття аналізує ключові аспекти проєктування сучасних притулків для тварин, акцентуючи увагу на важливості створення комфортного та безпечного середовища. Автори підкреслюють необхідність врахування якості приміщень, їхнього впливу на добробут тварин і персоналу, а також

ефективного планування ресурсів. Також розглядаються альтернативи новому будівництву, такі як реконструкція старих притулків або інвестування у програми підтримки власників тварин; Хеттінгер Дж. «Modern shelter design for modern sheltering. Humane World for Animals» [10]. Стаття аналізує сучасний підхід до дизайну притулків для тварин, використовуючи приклад нового центру в окрузі Санта-Клара, Каліфорнія. Новий притулок має відкриті простори, природне освітлення, зони соціалізації та ветеринарну клініку, що покращує добробут тварин і відвідувачів. Автори підкреслюють, що сучасний дизайн має враховувати комфорт тварин, ефективність роботи персоналу та залучення громади.

Отже з проведеного аналізу ми визначили, що основними проблемами в проектуванні притулків і центрів для тварин є недостатнє врахування потреб тварин щодо простору, природного освітлення та вентиляції, що може негативно впливати на їхній добробут. Багато проектів стикаються з фінансовими обмеженнями, що ускладнює впровадження інноваційних та сталих рішень. Також відсутність єдиних стандартів і нормативів у багатьох країнах призводить до неефективного зонування та невідповідності умов утримання тварин сучасним вимогам гуманного поводження. Цим і зумовлена актуальність даної роботи.

Для визначення проблематики у формуванні центрів для догляду за тваринами та можливих напрямів їх вирішення доцільно проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід.

1.2 Вітчизняний та зарубіжний досвід проектування центрів для догляду за тваринами

Розвиток центрів для догляду за тваринами у світі відбувається за принципами гуманного поводження, екологічної стійкості, інтеграції з міською інфраструктурою та використанням сучасних технологій. В Україні ця галузь тільки формується, тоді як у розвинених країнах таких як США,

Німеччина, Японія, Нідерланди, Швейцарія та Швеція центри для тварин стали багатофункціональними просторами з високими стандартами утримання, ветеринарного обслуговування, соціалізації та прилаштування тварин.

В Україні центри для догляду за тваринами розвиваються в кількох напрямках: державні, муніципальні притулки, приватні ініціативи та волонтерські організації. Однак поки що більшість таких закладів зустрічаються з труднощами через нестачу фінансування, переповненість та відсутність комплексної політики з контролю популяції безпритульних тварин [18].

Фінансування

1. Державні та комунальні притулки фінансуються з місцевих бюджетів, що часто є недостатнім для якісного забезпечення тварин.
2. Благодійні організації та волонтерські групи відіграють важливу роль, збираючи кошти через соціальні мережі, аукціони та благодійні заходи.
3. Деякі бізнеси підтримують притулки через соціальні програми.

Умови утримання

1. Багато притулків досі використовують традиційні вольєрні методи утримання без належної соціалізації тварин.
2. У нових проектах починають передбачати відкриті вигульні зони, адаптаційні кімнати та зони для інтерактивного спілкування з майбутніми власниками.

Медична допомога та стерилізація

1. Притулки поступово впроваджують обов'язкову вакцинацію та стерилізацію, щоб зменшити кількість безпритульних тварин.
2. Деякі притулки працюють спільно з ветеринарними клініками та пропонують безкоштовну чи пільгову стерилізацію для безпритульних тварин.

Розвиток програм адопції

1. Завдяки активному просуванню в соцмережах українські притулки активно шукають власників для тварин.

2. Впроваджуються програми тимчасової перетримки, що дозволяють адаптувати тварину перед постійним переїздом до нового дому.

Приклади вітчизняних центрів для догляду за тваринами

Притулок «Центр захисту тварин у Києві» [24] – один із найбільших комунальних притулків України, де не лише утримують тварин, а й займаються їх стерилізацією та лікуванням. Даний центр складається з блоків: чортиповерхової будівлі з найновішим обладнанням та лабораторіями, здатна приймати 55 котів та 108 собак, а в триповерховій будівлі розміщується приміщення для утримання до 100 домашніх (котів та собак).

Також в даному центрі розташовано – 500 вольєрів для безпритульних собак. В даному комплексі використовується новий підхід до безпритульних тварин, а саме – популяризує адаптацію та прилаштування в сім'ї (рис. 1.1) [24].

Рис. 1.1 Притулок «Центр захисту тварин у Києві» [24]

Львівське комунальне підприємство «Лев» [25] є ветеринарно-стерилізаційним центром, що займається контролем чисельності безпритульних тварин у Львові. Розташоване за адресою: м. Львів, вул. Промислова, 56. Підприємство має загальну площу приміщень 285,2 м² та земельну ділянку площею 0,1474 га. Основні напрямки діяльності включають відлов, стерилізацію, вакцинацію та тимчасове утримання безпритульних тварин, а також прилаштування їх у нові родини. ЛКП «Лев» не є постійним притулком для тварин, а виконує функції ветеринарно-стерилізаційного центру (рис. 1.2) [25].

Рис. 1.2 Притулок «ЛКП «Лев» [25]

Гостомельський притулок для тварин [26] було засновано у 2000 році на місці занедбаного корівника. Наразі він є домом для понад 700 тварин. До 2021 року притулок функціонував під егідою Київського товариства захисту тварин, а тепер є незалежною організацією — Gostomel Animal Shelter. Притулок активно займається прилаштуванням тварин у нові родини та організовує фестивалі AdoptMe Days, де відвідувачі можуть познайомитися з цуценятами та кошенятами, які шукають сім'ю (рис. 1.3) [26].

Рис. 1.3 Притулок «Gostomel Shelter» [26]

КП «Спецсервіс-Кременчук» [27] — це підприємство у м. Кременчуці (Полтавська область), яке займається роботою із безпритульними тваринами (стерилізація, лікування, вакцинація, допомога тваринам, що потрапили у біду).

Для реалізації цілі скорочення чисельності безпритульним тварин вони використовують метод біостерилізації. Також підприємство надає допомогу хворим, скаліченим, пораненим тваринам, тваринам, що постраждали від людської жорстокості. Вони доглядають приблизно за 200 безпритульними тваринами (рис. 1.4) [27].

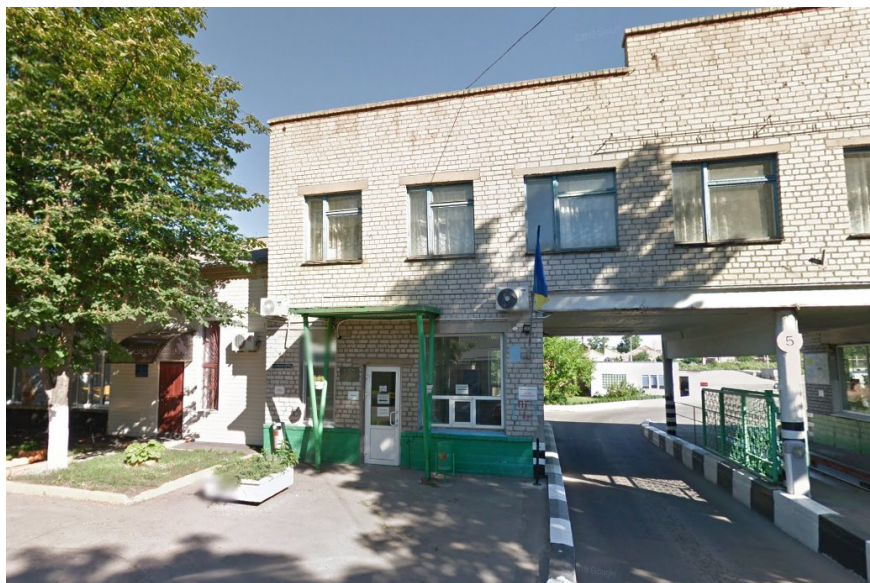

Рис. 1.4 КП «Спецсервіс-Кременчук» [27]

Приклади зарубіжних центрів для догляду за тваринами

Зарубіжний досвід розвитку центрів догляду за тваринами відбувається на більш високому рівні завдяки чіткій законодавчій базі, значним інвестиціям та комплексним підходам до соціалізації та прилаштування тварин.

У США – інноваційні підходи та активна підтримка волонтерства. У США діє політика “No-Kill” [20], яка передбачає, що здорових тварин не піддають евтаназії, а шукають для них новий дім.

Best Friends Animal Society [28] — це найбільший у США притулок із політикою “No-kill”, заснований у 1984 році та розташований у штаті Юта. Його головний об’єкт, Best Friends Animal Sanctuary, займає понад 3 700 акрів і може приймати до 1 600 тварин. Організація має центри порятунку в кількох містах США та прагне досягти статусу “no-kill” у всіх притулках країни до 2025 року. Вона активно займається адопцією, стерилізацією та рятувальними операціями під час надзвичайних ситуацій. Завдяки їхнім зусиллям кількість евтаназій у притулках США суттєво зменшилася (рис. 1.5) [28].

Рис. 1.5 Притулок “Best Friends Animal Society” [28]

Austin Pets Alive [29] – це некомерційна організація в Остіні, Техас, яка впроваджує інноваційні програми для порятунку тварин, що перебувають у зоні ризику евтаназії. З 2008 року АРА врятувала понад 130 000 життів, а в 2023 році забезпечила 10 390 адопцій та 11 324 тимчасових прихистків для

тварин. Організація пропонує програми, такі як “Dog Day Out”, що дозволяють волонтерам брати собак на одноденні прогулянки, та проводить спеціальні заходи з адопції. Завдяки цим зусиллям, Остін став найбільшим містом у США зі статусом “no-kill”, де не менше 90% тварин у притулках знаходять нові домівки (рис. 1.6) [29].

Рис. 1.6 Притулок “Austin Pets Alive” [29]

Європейські притулки орієнтовані на зменшення впливу на довкілля та інтеграцію з міською інфраструктурою.

Tierheim Berlin [30] – один із найбільших і найсучасніших притулків для тварин у Європі, що керується Товариством захисту тварин Берліна та околиць. Він розташований у районі Ліхтенберг і займає територію близько 16 гектарів, забезпечуючи прихисток для понад 1 400 тварин, зокрема собак, котів, птахів, гризунів і навіть екзотичних видів. Окрім прилаштування тварин, притулок активно займається просвітницькою діяльністю та проводить освітні програми з питань захисту тварин. Tierheim Berlin відіграє ключову роль у сфері захисту тварин у Німеччині та сприяє гуманному ставленню до них (рис. 1.7) [30].

Рис. 1.7 Притулок “Tierschutzheim Berlin” [30]

Dogs Trust [31] — найбільша благодійна організація у Великій Британії, яка займається добробутом собак, заснована в 1891 році як National Canine Defence League. Її місія — забезпечити щасливе життя всім собакам, вільне від загрози необґрунтованої евтаназії. Щорічно Dogs Trust піклується приблизно про 14 000 собак у 21 центрі реабілітації по всій Великій Британії. Організація також проводить навчальні програми для власників собак через свою Dog School, допомагаючи будувати впевнені та розуміючі стосунки між людьми та їхніми улюбленцями. Крім того, Dogs Trust реалізує освітні програми в школах, щорічно проводячи тисячі презентацій для підвищення обізнаності про відповідальне ставлення до тварин (рис. 1.8) [31].

Рис. 1.8 Притулок “Dog's Trust” [31]

У Японії центри для тварин впроваджують розумні системи моніторингу, щоб забезпечити здоров'я та безпеку тварин.

Anifare [32] — це японська організація, яка займається порятунком собак і котів, поєднуючи ветеринарну підтримку та програму адопції. Вона відкрила Tokyo Reconditioning Center, інноваційний притулок, де тваринам надають комплексну ветеринарну допомогу перед передачею в сім'ї. Центр проводить діагностику, вакцинацію, лікування паразитів і соціалізацію тварин. Anifare співпрацює з ветеринарами та тренерами для покращення здоров'я і поведінки тварин (рис. 1.9) [32].

Рис. 1.9 Притулок “Anifare” [32]

Усі ці притулки демонструють сучасний підхід до захисту тварин, орієнтований на порятунок, реабілітацію та прилаштування в сім'ї. Вони поєднують ветеринарний догляд, освітні програми та інноваційні методи соціалізації тварин. Багато з них впроваджують політику «no-kill», зменшуючи кількість евтаназій і популяризуючи адопцію. Також вони підкреслюють важливість співпраці з громадськістю, волонтерами та державними установами. Це свідчить про зміну ставлення до бездомних тварин у всьому світі та розвиток більш гуманних рішень.

Таким чином, формування центрів для догляду за тваринами залежить від комплексу факторів, включаючи фінансування, архітектурні рішення, соціальну підтримку та ветеринарне забезпечення. Успішні притулки поєднують інноваційні підходи до адаптації тварин, освітні програми та волонтерську діяльність. Важливим є також врахування екологічних аспектів та інтеграція з міським середовищем. Стандарти догляду за тваринами різняться залежно від країни, але загальною тенденцією є гуманність і створення комфортних умов для проживання та реабілітації тварин.

1.3 Фактори, що впливають на проектування центрів для догляду за тваринами

Здійснений магістрантом аналіз досвіду літературних джерел та дослідження проектування центрів для догляду за тваринами виділено ряд основних факторів, а саме: соціальний, економічний, містобудівний, архітектурно-планувальний, санітарно-гігієнічний, екологічний, естетичний фактор.

Соціальний фактор

Центри для догляду за тваринами відіграють важливу роль у суспільстві. Вони не лише забезпечують тимчасовий притулок для безпритульних тварин, але й допомагають розв'язувати проблему їх надмірної кількості через програми стерилізації та адопції. Такі центри також сприяють формуванню відповідального ставлення до тварин серед населення шляхом освітніх заходів, лекцій та тренінгів.

Багато сучасних центрів співпрацюють із навчальними закладами, пропонуючи студентам-ветеринарам можливість проходити практику, а також проводять заняття для дітей, щоб виховувати гуманне ставлення до тварин з раннього віку. Також важливим аспектом є психологічна підтримка: взаємодія з тваринами має доведений терапевтичний ефект, допомагаючи людям боротися зі стресом і депресією. Дослідження підтверджують, що регулярне

спілкування з тваринами знижує рівень тривожності та підвищує рівень окситоцину, що сприяє загальному благополуччю людини.

Економічний фактор

Першочергову роль відіграє економічний фактор, адже рівень бюджету визначає якість матеріалів, можливості ветеринарного обслуговування та перспективи розвитку закладу. Важливим аспектом є дотримання законодавчих норм, оскільки державні стандарти впливають на організацію простору та умови утримання тварин.

Не менш значущою є громадська підтримка: волонтери, благодійні внески та соціальні ініціативи допомагають покращити умови та забезпечити тварин необхідним доглядом. Важливе місце займає і ветеринарне забезпечення, адже доступність кваліфікованих спеціалістів і програм вакцинації безпосередньо впливає на здоров'я вихованців.

Окремо варто виділити культуру адопції – рівень обізнаності суспільства щодо відповідального ставлення до тварин визначає, наскільки швидко вони знаходять нові домівки.

Містобудівний фактор

При проектуванні центрів для догляду за тваринами важливу роль відіграє містобудівний фактор, який впливає на комфорт як для мешканців міста, так і для відвідувачів закладу.

Насамперед варто враховувати віддаленість від житлових районів, щоб мінімізувати дискомфорт для мешканців через шум і запахи. Водночас центр повинен мати зручну доступність – це передбачає хороші транспортні зв'язки, зручний під'їзд та наявність паркувальних місць.

Також необхідно забезпечити функціональне зонування території: окремі простори для приймання тварин, карантину, постійного утримання, вигулу та ветеринарного обслуговування. Такий підхід сприяє ефективній роботі закладу та створює комфортні умови для тварин.

Архітектурно-планувальний фактор

Архітектурно-планувальний фактор має вирішальне значення у проектуванні центрів для догляду за тваринами, оскільки він визначає не лише функціональність об'єкта, але й рівень комфорту та безпеки як для тварин, так і для персоналу. Одним із ключових аспектів є чітке зонування простору, що дозволяє відокремити між собою основні функціональні блоки: карантинну зону для щойно прибулих або хворих тварин, житлові приміщення з вольєрами, ветеринарний блок з оглядовими та операційними, зовнішні майданчики для вигулу, а також адміністративно-господарську частину. Така організація сприяє зменшенню стресу у тварин, запобігає поширенню інфекцій і забезпечує логічний, безпечний рух як персоналу, так і відвідувачів.

Особливу увагу слід приділяти вентиляції та освітленню: тварини надзвичайно чутливі до якості повітря та природного світла, тому приміщення мають бути добре провітрюваними та освітленими, з урахуванням уникнення протягів і перегріву. Акустичний комфорт теж відіграє значну роль – ефективна звукоізоляція дозволяє знизити рівень шуму, який може бути джерелом тривоги для тварин. Крім того, архітектурно-планувальні рішення мають передбачати зручну логістику переміщення – чітко визначені шляхи для транспортування тварин, роботи персоналу та проходу відвідувачів мають бути безпечними і не перетинатися без потреби.

Проект також повинен враховувати видову специфіку: собаки потребують активного простору для вигулу, коти – спокійних і прихованих місць для відпочинку, а для дрібних тварин необхідно створювати окремі зони із відповідними умовами. Матеріали, з яких зведені стіни, підлоги та перегородки, мають бути гігієнічними, зносостійкими, водостійкими і легкими в догляді. Відсутність важкодоступних місць і наявність дренажної системи суттєво полегшують санітарне обслуговування.

Загалом, архітектурно-планувальні рішення мають бути не лише практичними, але й гуманними: вони повинні створювати простір, який мінімізує стрес і сприяє емоційному благополуччю тварин. Натуральне

освітлення, затишна атмосфера, спокійні кольори й ергономічний дизайн – усе це в комплексі формує середовище, яке відповідає сучасним вимогам до утримання та догляду за тваринами в спеціалізованих закладах.

Санітарно-гігієнічний фактор

Санітарно-гігієнічний фактор є надзвичайно важливим у проектуванні центрів для догляду за тваринами, адже від нього безпосередньо залежить здоров'я як самих тварин, так і персоналу, а також загальна безпека об'єкта. Основним завданням цього аспекту є забезпечення таких умов, які сприяють підтриманню високого рівня чистоти, запобігають поширенню інфекцій, паразитів і неприємного запаху.

Планування приміщень повинно передбачати просту та ефективну систему прибирання. Для цього важливо використовувати матеріали з гладкою, вологостійкою і стійкою до дезінфекційних засобів поверхнею – такими мають бути стіни, підлоги, двері та інші елементи інтер'єру. Підлоги повинні мати ухил до дренажних трапів, що полегшує миття і запобігає застою води, а також зменшує ризик грибків та бактерій. Крім того, в кожній функціональній зоні доцільно передбачати окремі місця для санітарної обробки, утилізації відходів та зберігання засобів гігієни.

Суттєвим чинником є також організація вентиляції та температурного режиму. Адже застій повітря, надмірна вологість або перепади температур можуть провокувати розвиток захворювань, особливо в умовах, коли тварини перебувають у замкненому просторі. Система вентиляції повинна забезпечувати постійний обмін повітря, а також уникати прямих потоків, які можуть спричинити переохолодження.

Не менш важливою є система водопостачання та каналізації. У кожному блоці мають бути передбачені місця для миття інвентарю, рук персоналу, ванни для миття тварин. Роздільне водопостачання для побутових і технічних потреб – також важлива умова для підтримання гігієни.

Крім фізичних характеристик середовища, санітарно-гігієнічний фактор включає також організаційні заходи: наявність чітких маршрутів переміщення

тварин, індивідуальні місця для кожної з них, можливість регулярного прибирання без порушення їхнього спокою, а також створення умов для карантину новоприбулих або хворих тварин. Це дозволяє ефективно локалізувати можливі джерела зараження.

Загалом, санітарно-гігієнічні умови є фундаментом для нормального функціонування будь-якого закладу для догляду за тваринами. Саме завдяки ним створюється безпечне, здорове середовище, яке сприяє швидшому одужанню, комфортному перебуванню та зменшенню стресу як у тварин, так і в людей, які з ними працюють.

Екологічний фактор

Екологічний фактор у проектуванні центрів для догляду за тваринами є особливо важливим з огляду на сучасні вимоги до сталого розвитку, раціонального використання ресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Архітектура таких об'єктів повинна враховувати не лише комфорт тварин і персоналу, а й бути максимально дружньою до природи, впроваджуючи рішення, які сприяють екологічній безпеці та ефективному управлінню відходами.

Один із ключових аспектів – це система поводження з побутовими, біологічними та медичними відходами. У закладі має бути чітко організований процес сортування та утилізації сміття: від харчових залишків і підстилок до біологічного матеріалу після процедур чи лікування. Особливу увагу слід приділяти правильному зберіганню та транспортуванню небезпечних відходів, аби запобігти забрудненню ґрунтів і води.

Крім того, важливу роль відіграє раціональне використання водних ресурсів. У центрі мають бути впроваджені системи повторного використання технічної води, наприклад, для миття зовнішніх майданчиків або вольєрів. Ефективна система дренажу та очищення стічних вод дозволяє зменшити навантаження на каналізацію та запобігти потраплянню забруднень у навколишнє середовище.

Енергоефективність також є невід’ємною складовою екологічного фактору. Використання енергоощадного освітлення, теплоізоляційних матеріалів, а також альтернативних джерел енергії (наприклад, сонячних панелей) не лише знижує витрати на експлуатацію закладу, але й зменшує викиди вуглекислого газу та інші забруднення. Архітектурні рішення повинні сприяти збереженню тепла в холодний період і природній вентиляції в теплий сезон — це дозволяє зменшити використання штучного клімат-контролю.

Особливу увагу варто приділити також збереженню природного середовища навколо закладу. Центр догляду за тваринами не має порушувати екосистему території, на якій він розташований. Навпаки – проєкт може передбачати озеленення, облаштування природних або напівприродних ландшафтів, висадку дерев і чагарників, які не тільки покращують мікроклімат, а й створюють більш сприятливі умови для тварин.

Таким чином, екологічний фактор охоплює цілий комплекс рішень – від енергоефективності та повторного використання ресурсів до зменшення впливу на навколишнє середовище та формування культури сталого господарювання. Усе це дозволяє створити заклад, що відповідає сучасним вимогам екологічної відповідальності й гармонійно взаємодіє з природою.

Естетичний фактор

Естетичний фактор у проєктуванні центрів для догляду за тваринами є не менш важливим, ніж функціональні чи технічні характеристики. Він формує візуальне та емоційне сприйняття простору, впливає на психологічний стан тварин, працівників і відвідувачів, а також створює загальний імідж закладу. Правильно підібране архітектурне рішення здатне не лише прикрасити простір, а й зробити його доброзичливим, гармонійним і сприятливим для взаємодії між людиною та твариною.

Одним із ключових аспектів естетики є гармонія з навколишнім середовищем. Будівля має вписуватися в контекст ландшафту або міської забудови, не створюючи дисонансу, а навпаки – доповнюючи простір. Для цього використовуються природні матеріали, нейтральна кольорова палітра,

органічні форми та м'які лінії. Озеленення прилеглої території, наявність рослин у внутрішніх двориках і вольєрах не лише покращують вигляд, але й сприяють спокою тварин.

Інтер'єр центрів також повинен відповідати принципам зорового комфорту. Це передбачає використання спокійних, природних кольорів, достатню кількість денного світла, зручне та естетично привабливе облаштування приміщень. Наприклад, для зон, де перебувають тварини, важливо уникати різких контрастів, яскравих спалахів або надмірної кількості штучного освітлення. Замість цього доцільно використовувати м'яке розсіяне світло, що сприяє зниженню тривожності.

Естетика має враховувати також потреби відвідувачів і працівників. Приміщення для прийому, очікування або спілкування з тваринами мають бути затишними, викликати позитивні емоції та довіру. Створення приємної атмосфери в таких зонах може суттєво вплинути на ставлення людей до закладу, підвищити культуру поводження з тваринами та бажання допомагати або всиновлювати їх.

Окрему увагу слід приділяти дизайну вольєрів, кліток і меблів для тварин. Елементи мають бути не лише безпечними й функціональними, а й візуально привабливими. Сучасні підходи до дизайну дозволяють поєднувати практичність із естетикою – наприклад, створюючи вольєри з прозорих або напівпрозорих матеріалів, які забезпечують добрий огляд, світло і відчуття відкритості.

Загалом, естетичний фактор спрямований на створення позитивного емоційного середовища. Простір має нести доброзичливість, довіру, турботу – і ці якості повинні відчуватися у кожній деталі: від оформлення фасаду до вибору меблів і освітлення. Такий підхід формує нову культуру ставлення до тварин і сприяє створенню не просто закладу догляду, а справжнього дому тим, хто його потребує.

Висновки до розділу 1

У першому розділі було проведено аналіз історії розвитку, сучасних тенденцій та чинників, що впливають на проектування центрів для догляду за тваринами. Вивчення досвіду зарубіжних країн та України дозволило виокремити основні підходи, проблеми і можливості для вдосконалення цієї сфери в нашій країні. Спочатку проектування таких центрів зосереджувалося лише на забезпеченні фізичних умов для утримання тварин. Однак з часом змінюється ставлення до тварин, і з'являється потреба враховувати не лише їх фізіологічні потреби, але й психологічні та соціальні. Тому сьогодні важливим є створення комфортного середовища для тварин, яке враховує їх благополуччя, інтерактивні простори для взаємодії з людьми, а також використання екологічно чистих матеріалів і енергоефективних систем.

У країнах Європи та США центри для догляду за тваринами часто інтегруються в місцеві громади і мають добре продумані інфраструктурні рішення, такі як зони для адопції, вихову тварин, реабілітації та волонтерських програм. В Україні розвиток цієї галузі тільки починається, і багато притулків стикаються з проблемами недостатнього фінансування, браком ресурсів і кадрів. Проте, з огляду на новітні технології та підвищену обізнаність суспільства, є можливість для значного покращення ситуації. Проектування центрів для догляду потребує комплексного підходу, який включає архітектурні, санітарні, екологічні та соціальні вимоги. Важливо забезпечити належні умови для тварин – простір, вентиляцію, освітлення, терморегуляцію, а також створення умов для мінімізації стресу і підтримки активності тварин.

Перспективи розвитку цієї галузі обнадійливі. Збільшення уваги до тварин у суспільстві та розвиток новітніх технологій дають можливість створювати сучасні центри, які будуть не лише забезпечувати потреби тварин, але й стануть частиною міської інфраструктури, орієнтуючись на загальний добробут.

РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ

2.1 Загальні напрямки та методика дослідження центрів для догляду за тваринами

Загальні напрямки дослідження

Дослідження центрів для догляду за тваринами є важливою частиною проєктувальної практики та архітектурного планування. Центри для догляду за тваринами можуть включати різні типи установ: притулки для бездомних тварин, готелі для тварин, ветеринарні клініки, центри соціалізації та реабілітації тварин тощо. Кожен з цих типів має свої специфічні вимоги щодо організації простору, функціональних зон, а також технічних, гігієнічних та екологічних аспектів. У цьому контексті дослідження центрів для догляду за тваринами потребує комплексного підходу, що включає як теоретичне, так і практичне вивчення різних аспектів таких об'єктів.

Дослідження центрів для догляду за тваринами передбачає кілька основних напрямків, серед яких можна виокремити архітектурно-планувальні, соціальні, екологічні, санітарні та психологічні аспекти.

Рис. 2.1 Діаграма важливості основних напрямків при проєктуванні центру для догляду за тваринами

Архітектурно-планувальні напрямки. Один із ключових напрямків дослідження – це архітектурно-планувальне проектування центрів для догляду за тваринами. Це включає аналіз просторової організації таких установ, що повинна відповідати вимогам щодо безпеки, функціональності та естетичності. Важливо враховувати не лише технічні характеристики будівель, а й їх інтеграцію в навколишнє середовище, адже центри для догляду за тваринами часто знаходяться в межах міських агломерацій або в сільській місцевості, де важливо забезпечити комфорт для тварин і відповідність екологічним стандартам.

Зонування приміщень, функціональні блоки, організація руху відвідувачів і персоналу, а також наявність спеціалізованих зон для вигулу, карантину, медичних процедур і реабілітації — це основні складові, які визначають ефективність архітектурно-планувальних рішень [33].

Соціальний аспект. З соціального боку важливо вивчити роль таких центрів для громади та соціалізацію тварин, зокрема в контексті їх адаптації до нових умов після перебування в притулках або після лікування. Ці дослідження можуть включати також дослідження ставлення людей до безпритульних тварин і їх реабілітації. Центри для догляду за тваринами мають важливу соціальну місію, тому питання залучення громадськості до допомоги тваринам або навіть до процесу усиновлення мають стати важливими елементами дослідження [34].

Екологічні та санітарні вимоги. Оскільки догляд за тваринами передбачає певні ризики, пов'язані з інфекціями, а також необхідність підтримання чистоти та гігієни, екологічні та санітарні аспекти проектування є важливими напрямками дослідження. Правильна організація вентиляції, відведення стоків, використання екологічних і безпечних матеріалів для обробки приміщень, контроль за водопостачанням і електроживленням — це лише деякі з численних аспектів, що повинні бути враховані при проектуванні [35].

Психологічний аспект. Іншим важливим напрямком є дослідження психологічних аспектів перебування тварин у таких центрах. Справжній стрес для тварин може спричинити неправильне планування простору, відсутність комфортних зон для відпочинку або недостатня увага до фізіологічних потреб. Наукові дослідження в цій сфері допомагають розробляти рекомендації щодо оптимального простору для тварин, який мінімізує їх тривогу та стрес [36].

Залучення новітніх технологій. В останні роки на ринку з'являються новітні технології, які покращують умови для тварин у центрах для догляду. Це може включати використання автоматизованих систем для контролю температури, вентиляції, а також відеоспостереження для забезпечення безпеки тварин. Вивчення таких технологій також є важливою частиною досліджень, оскільки вони дозволяють значно покращити якість догляду за тваринами і оптимізувати роботу персоналу.

Рис. 2.2 Схеми впливу середовища на поведінку тварин

Методика дослідження

Методика дослідження центрів для догляду за тваринами повинна бути багатоетапною та різноплановою, оскільки цей процес охоплює як кількісні, так і якісні аспекти. Важливо розглянути дослідження з різних точок зору — з позицій тварин, персоналу та відвідувачів.

Методика дослідження центрів для догляду за тваринами включає в себе аналіз літератури та наукових джерел, збір емпіричних даних, проведення спостережень та інтерв'ю, а також використання анкетування та опитування різних зацікавлених сторін, включаючи оцінку потреб тварин, персоналу. Комбінація кількісних та якісних методів дослідження дає вичерпну інформацію про центрів для догляду за тваринами функціональність даних установ.

Аналіз існуючих практик – аналіз існуючих практик проектування і функціонування центрів для догляду за тваринами. Це може включати огляд національних і міжнародних стандартів, порівняння різних типів центрів (від ветеринарних клінік до готелів для тварин і притулків), а також вивчення досвіду конкретних установ у різних країнах. Аналіз цих даних дозволяє визначити найкращі практики, що використовуються в індустрії догляду за тваринами, і адаптувати їх до національних реалій [37].

Методика також включає оцінку потреб тварин на різних етапах їх перебування в центрі. Важливо враховувати психологічні потреби тварин, їх фізіологічні потреби, а також можливі патології, які можуть виникнути в умовах стресу або поганих умов утримання. Це дослідження включає спостереження за поведінкою тварин, аналіз їх взаємодії з іншими тваринами і персоналом, а також наукові дослідження, що вивчають вплив простору на фізичний і психологічний стан тварин.

Методика дослідження повинна також охоплювати питання ефективності роботи персоналу. Це включає оцінку того, як правильно організувати робочі зони для людей, що працюють в таких центрах, як

оптимізувати їхній час для догляду за тваринами, а також як забезпечити безпеку і комфорт для працівників [38].

Також, одним з важливих етапів є екологічний аналіз будівель і територій центрів для догляду за тваринами. Оцінка навколишнього середовища, рівня забруднення, шумових і візуальних впливів на тварин, а також вивчення впливу на навколишню екосистему має важливе значення для створення здорових умов для тварин та людей. Це також включає вивчення систем енергозбереження та екологічно чистих матеріалів для будівництва і ремонту.

Психологічне дослідження впливу середовища на тварин. Психологічне дослідження впливу середовища на тварин є важливим етапом. Це включає вивчення того, як різні аспекти архітектурного планування, такі як звуки, освітлення, простір і взаємодія з іншими тваринами, впливають на емоційний і фізичний стан тварин. Такий підхід дозволяє зробити середовище для тварин комфортним і мінімізувати стресові фактори.

Використання новітніх технологій для досліджень – моніторингу стану тварин і автоматизації процесів догляду. Наприклад, сенсори для вимірювання температури, вологості, рівня забруднення повітря в приміщеннях або відеокамери для моніторингу поведінки тварин можуть бути використані для збору даних. Ці дані допомагають приймати більш обґрунтовані рішення щодо організації простору та догляду за тваринами [39].

Підсумки та рекомендації

Загальні напрямки та методика дослідження центрів для догляду за тваринами включають різноманітні аспекти, від архітектурно-планувальних рішень до психологічних і екологічних досліджень. Ключовими є зручність для тварин, безпека для персоналу та відвідувачів, а також екологічність і ефективність використання простору. Інтеграція новітніх технологій, вивчення потреб тварин і забезпечення комфорту є основними завданнями для проектувальників таких центрів. У кінцевому підсумку, дослідження центрів

для догляду за тваринами допомагає не тільки покращити умови для тварин, а й підвищити ефективність функціонування таких установ.

2.2 Принципи зонування та організація простору центрів для догляду за тваринами

Принципи зонування та організація простору є важливими аспектами при проектуванні центрів для догляду за тваринами, оскільки вони визначають, як ефективно використовувати територію та приміщення для забезпечення максимального комфорту, безпеки і функціональності. Правильне зонування дозволяє створити такі умови, де тварини можуть комфортно проживати, а персонал – ефективно працювати, мінімізуючи стрес і забезпечуючи зручність для відвідувачів. Враховуючи різноманіття потреб тварин і роль таких центрів, як притулки, клініки, готелі для тварин та центри соціалізації, проектування потребує комплексного підходу, а саме:

1. Зонування на основі типів діяльності. Зонування простору в центрах для догляду за тваринами, в першу чергу, повинно базуватися на різних типах діяльності, що проводяться на території закладу. Приміщення та відкриті майданчики повинні бути спроектовані таким чином, щоб максимізувати комфорт тварин, забезпечувати безпеку для персоналу та відвідувачів, а також ефективно використовувати доступну площу.

Зони утримання тварин

Основною функцією будь-якого центру для догляду за тваринами є утримання тварин. Зонування в цій частині має враховувати тип тварин, їхні фізіологічні та психологічні потреби. У центрах утримання собак передбачаються вольєри, де тварини можуть вільно рухатися, а також кімнати для відпочинку. Для котів і дрібних ссавців створюються спеціалізовані вольєри з вертикальним простором і укриттями для забезпечення їхньої безпеки та зручності.

Основними принципами в проектуванні цих зон є:

- просторова організація: кожен вольєр або кімната повинні бути спроектовані таким чином, щоб тварини мали достатньо простору для переміщення і активності;
- індивідуальний підхід: зони утримання мають враховувати різноманітність тварин і їхні індивідуальні потреби, наприклад, відокремлені приміщення для хворих тварин або для соціалізації;
- ізоляція: важливо забезпечити ізоляцію між тваринами, щоб уникнути конфліктів, особливо для агресивних чи нервових особин [41].

Зони для виходу та активності

Для активних тварин, зокрема для собак, вихідні зони є важливою частиною центру. Ці зони повинні бути спеціально облаштованими для того, щоб тварини могли безпечно і активно проводити час на свіжому повітрі. Вихідні території повинні бути огорожені, а також мати різноманітні елементи для активного відпочинку, такі як тренажери, стовпи для лазіння, бар'єри для подолання, що сприяють розвитку фізичних навичок і взаємодії між тваринами.

Вихідні зони повинні також враховувати потребу в різних умовах для різних видів тварин, зокрема для великих і дрібних порід собак, а також можливість їх спільного або окремого виходу, щоб уникнути конфліктів.

Медичні та карантинні зони

Центр для догляду за тваринами повинен мати окремі приміщення для надання медичної допомоги, а також карантинні зони для ізоляції хворих або підозрілих на інфекції тварин. У медичних зонах необхідно забезпечити високі санітарно-гігієнічні умови, а також спеціальне обладнання для лікування, включаючи операційні, лабораторії, рентгенабінети.

Зони карантину повинні бути відокремлені від інших приміщень, щоб уникнути поширення захворювань, і повинні мати власну вентиляцію та санітарні виходи.

Соціалізаційні та навчальні зони для тварин

У багатьох центрах для догляду за тваринами передбачаються спеціальні зони для соціалізації тварин. Це особливо важливо для собак, яких готують до усиновлення або до взаємодії з іншими тваринами і людьми. Для соціалізації можуть бути передбачені великі відкриті майданчики, де тварини можуть взаємодіяти між собою, а також навчальні кімнати для тренувань або ігор.

Навчальні зони повинні бути комфортними і безпечними, з наявністю необхідних матеріалів для навчання, такими як іграшки, тренажери, командні майданчики [42].

Зони для обслуговуючого персоналу

Важливими є також зони для персоналу, де він може виконувати свої обов'язки, не перешкоджаючи тваринам і відвідувачам. Це включає кімнати для персоналу, складські приміщення для корму та обладнання, санітарні кімнати, а також офісні приміщення для адміністративної роботи.

Особливо важливо забезпечити функціональні коридори, доступ до всіх важливих зон і можливість швидко реагувати на різні ситуації. У таких центрах також повинні бути передбачені приміщення для відпочинку персоналу, щоб вони могли відновлювати сили під час змін.

2. Об'ємно-просторові рішення. Об'ємно-просторові рішення є однією з ключових складових проектування центрів для догляду за тваринами. Вони визначають загальну структуру будівлі, її вигляд і функціональність. Проектування таких центрів має на увазі використання простору максимально ефективно, забезпечення комфорту для тварин і безпеки для персоналу та відвідувачів [43].

Логіка просторової організації

Логіка просторової організації має велике значення, оскільки правильне розташування зон допомагає оптимізувати рух тварин, персоналу і відвідувачів, а також забезпечити комфортне існування для всіх учасників процесу. Важливо, щоб рух відвідувачів не заважав тваринам, а рух персоналу був швидким і ефективним.

Розмір і висота приміщень

Висота приміщень у центрі для догляду за тваринами є важливим фактором для забезпечення належного рівня вентиляції та природного освітлення. Приміщення для утримання тварин мають бути досить високими для забезпечення нормального повітряного обміну і для створення комфортних умов. Наприклад, для великих тварин, таких як великі породи собак, потрібно більше місця як по площі, так і по висоті.

Елементи ландшафтного дизайну

Ландшафтне оформлення також має важливе значення для організації простору. Окрім вигульних майданчиків, важливо врахувати наявність зелених зон, дерев, кущів, квітників, які не тільки підвищують естетичну цінність території, а й забезпечують природну зону для відпочинку тварин.

Зелені зони можуть бути спеціально оформлені для тренувань або для заспокоєння тварин, що допомагає знизити рівень стресу та тривожності у тварин.

Універсальність і адаптивність

У сучасному проектуванні центрів для догляду за тваринами дуже важливо забезпечити універсальність і адаптивність простору. Це означає, що центр повинен мати можливість адаптуватися під різні види тварин або змінювати функціональність під потреби часу. Також важливо мати можливість перепланування приміщень, наприклад, для адаптації під нові потреби чи розширення функціоналу центру.

2. Інновації та технологічні рішення в організації простору. Сучасні інновації та технології також мають великий вплив на проектування центрів для догляду за тваринами. Новітні розробки дозволяють створювати комфортні та безпечні умови для тварин і персоналу, покращувати ефективність роботи та забезпечувати стійкість до негативних впливів навколишнього середовища [44].

Енергозберігаючі технології

Однією з важливих частин організації простору є інтеграція енергозберігаючих технологій. У використанні сучасних будівельних матеріалів і рішень можна знизити енергетичні витрати на опалення, охолодження та освітлення приміщень. Це може включати використання сонячних батарей, енергоефективних матеріалів, системи повторного використання води, що позитивно впливає на екологічність і економічність будівництва.

Інтелектуальні системи для управління будівлею

Інтелектуальні системи для моніторингу і управління будівлею дозволяють здійснювати автоматичний контроль за температурою, вологістю, освітленням і вентиляцією, що є критично важливим для забезпечення комфортних умов для тварин. Наприклад, датчики вологості та температури допомагають підтримувати оптимальний мікроклімат у зонах утримання тварин, а система відеоспостереження дозволяє контролювати безпеку тварин і персоналу.

Проектування та організація простору центру для догляду за тваринами вимагає комплексного підходу і ретельного планування з урахуванням усіх функціональних, технічних і естетичних вимог. Сучасні тенденції в архітектурі, інновації в технологіях і потреби тварин визначають нові підходи до створення таких центрів, де комфорт і безпека перебування є основними пріоритетами.

Отже, враховуючи ключові принципи зонування та організації простору, визначено класифікацію центрів для догляду за тваринами, що дозволяє систематизувати їх за основними функціональними, типологічними та організаційними ознаками.

Класифікація центрів для догляду за тваринами

Класифікація центрів для догляду за тваринами базується на низці критеріїв, які враховують функціональне призначення, тривалість перебування тварин, вид тварин, масштаб та форму власності. Такий підхід

дозволяє ефективно організувати роботу закладу, оптимізувати просторові рішення та адаптувати інфраструктуру до конкретних умов і потреб.

Залежно від функціонального призначення, центри можуть виконувати різні ролі. Притулки тимчасового утримання забезпечують базовий догляд за тваринами до моменту їх усиновлення або повернення власникам. Реабілітаційні центри спеціалізуються на відновленні тварин після травм, хвороб або жорстокого поводження, тож передбачають наявність ветеринарних кабінетів, зон ізоляції та адаптації. Постійні притулки призначені для довготривалого або пожиттєвого перебування тварин, яких неможливо прилаштувати. Okремо виокремлюються адопційні центри, основна мета яких — сприяння процесу усиновлення тварин та інтеграція їх у нові родини.

За тривалістю перебування тварин центри можуть бути короткостроковими — з утриманням до 30 днів (зазвичай у межах муніципальних програм), або довгостроковими — з тривалішим періодом перебування, що характерно для складніших випадків лікування, реабілітації чи адаптації [40].

Залежно від виду тварин, розрізняють центри для домашніх тварин (найбільш поширені, орієнтовані здебільшого на собак і котів), для диких або екзотичних тварин (які потребують специфічного мікроклімату, харчування, простору) та зоозахисні ферми — притулки для сільськогосподарських тварин, врятованих зі шкідливих умов утримання.

За масштабом і формою власності центри поділяють на муніципальні, які фінансуються за рахунок державного або місцевого бюджету і мають офіційний статус; приватні або волонтерські — створені громадськими ініціативами, часто із залученням благодійників та волонтерів; а також змішані (державно-громадські), що поєднують ресурси влади й активної спільноти.

Okрему класифікаційну ознаку становить спеціалізація. Монопрофільні центри обслуговують один тип тварин або зосереджуються на одній функції, наприклад, лише на реабілітації. Мультифункціональні центри поєднують

кілька напрямів — утримання, лікування, соціалізацію, усиновлення, освітню діяльність тощо.

Загалом, класифікація центрів для догляду за тваринами дозволяє глибше зрозуміти особливості їхнього функціонування та забезпечує основу для цільового, ефективного проектування таких об'єктів з урахуванням потреб як тварин, так і громади.

2.3 Архітектурно-планувальні прийоми та об'ємно-просторові рішення формування центрів для догляду за тваринами

Архітектурно-планувальні прийоми та об'ємно-просторові рішення відіграють ключову роль у формуванні центрів для догляду за тваринами, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність функціонування об'єкта, комфорт та безпеку тварин і персоналу, а також на загальний вигляд і зручність для відвідувачів. Для успішного проектування таких центрів важливо поєднувати естетичні, функціональні, екологічні та технічні аспекти, враховуючи сучасні вимоги до догляду за тваринами, а також забезпечення максимально зручних умов для персоналу та відвідувачів [45].

Архітектурно-планувальні прийоми центрів для догляду за тваринами

Одним із основних аспектів архітектурного проектування центрів для догляду за тваринами є правильне зонування. Враховуючи різні потреби тварин, персоналу та відвідувачів, простір поділяється на кілька функціональних зон, кожна з яких має своє призначення та забезпечує оптимальні умови для перебування тварин та ефективну роботу центру.

Зони утримання тварин

Основні приміщення для утримання тварин мають бути комфортними, з достатнім простором для кожної тварини. У таких зонах важливо враховувати потреби різних видів тварин. Наприклад, для великих порід собак необхідні великі вольєри, де вони можуть вільно рухатися, а для дрібних тварин (коти, дрібні ссавці) – менші вольєри або спеціальні кімнати з

горизонтальними та вертикальними поверхнями для дослідження простору. В таких приміщеннях повинні бути передбачені зручні укриття, де тварини можуть відпочивати, а також можливість для соціалізації та взаємодії з іншими тваринами або людьми.

Вигульні зони

Для собак, особливо великих і активних порід, дуже важливим є наявність спеціальних вигульних майданчиків, де тварини можуть бігати і грати. Зони для виходу повинні бути просторими, огороженими, із захистом від зовнішніх факторів (наприклад, від вітру, дощу або сонця), щоб тварини почувалися комфортно в будь-яку пору року. Вигульні майданчики можуть включати елементи для активних ігор, такі як бар'єри, тунелі, тренажери та інші об'єкти, що сприяють розвитку фізичних та інтелектуальних навичок тварин.

Рис. 2.3 Ігрова зона для котів в Pet Resource Center [48]

Рис. 2.4 Зона для вихулу собак в Pako Street Animal Social Life Campus [49]

Медичні та реабілітаційні зони

Центри для догляду за тваринами повинні містити зони для надання медичної допомоги та реабілітації тварин. Це можуть бути кімнати для карантину хворих тварин, операційні зали, кабінети для оглядів та процедур. Особлива увага приділяється комфортним і безпечним умовам для хворих або травмованих тварин, які потребують спеціального догляду. Для реабілітації можуть бути передбачені окремі кімнати або вольєри з м'яким покриттям, а також спеціалізовані приміщення для відновлення фізичних навичок, таких як тренажери або фізіотерапевтичні кабінети.

Соціалізаційні зони

У таких центрах можуть бути спеціальні кімнати або території, де тварини можуть взаємодіяти з іншими тваринами та людьми для соціалізації. Це важливо не лише для покращення психологічного стану тварин, а й для підготовки до можливого усиновлення. У таких зонах можуть проводитися тренування або гри, що стимулюють активність тварин і покращують їх соціальні навички.

Адміністративні та обслуговуючі приміщення

Не менш важливою частиною є зони для персоналу, які повинні бути зручними та функціональними. До них відносяться офіси адміністрації,

кімнати для персоналу, санітарні приміщення, складські приміщення для зберігання корму та інших необхідних матеріалів. Також важливо передбачити приміщення для відвідувачів: зали очікування, консультаційні кабінети, кімнати для заповнення документів [16].

Складські приміщення

Складські приміщення для центрів догляду за тваринами повинні бути зручними для зберігання корму, медикаментів та обладнання. Вони повинні бути розташовані окремо від основних зон для тварин, щоб уникнути забруднення. Для організації простору слід використовувати стелажі та контейнери для кормів, а медикаменти зберігати в спеціальних шафах або холодильниках.

Приміщення повинні мати вентиляцію та освітлення для дотримання санітарних норм. Також важливо передбачити зону для відпочинку персоналу та очищення інвентарю. Всі ці фактори сприяють ефективній роботі центру і підтримці чистоти.

Технічне оснащення та інфраструктура

У сучасних центрах для догляду за тваринами важливо також передбачити відповідне технічне оснащення, яке забезпечує безпеку та комфорт перебування тварин. Це включає в себе систему вентиляції, опалення, кондиціонування повітря, системи безпеки, камери спостереження, а також сучасні системи обліку та управління, які дозволяють ефективно моніторити стан тварин та оперативно реагувати на будь-які зміни.

Логіка руху

Логіка руху в будівлі є важливою складовою при проектуванні центрів для догляду за тваринами. Важливо, щоб рух тварин, персоналу та відвідувачів був організований таким чином, щоб кожен із них знаходився в своїй зоні без перешкод для інших. Рух тварин, наприклад, має бути обмежений спеціальними проходами або бар'єрами, а для персоналу повинні бути окремі коридори або сходи для уникнення контакту з тваринами.

Об'ємно-просторові рішення центрів для догляду за тваринами

Об'ємно-просторові рішення визначають не лише внутрішнє планування, але й загальний вигляд будівлі, її структуру та взаємодію з навколишнім середовищем. Важливо, щоб архітектурні форми були комфортними для тварин і персоналу, а також гармонійно вписувалися в навколишнє середовище.

Висотність та компактність

Центри для догляду за тваринами зазвичай мають бути компактними, але водночас мають забезпечувати необхідний простір для кожної тварини. Вибір висотності будівлі залежить від кількості тварин, їхніх потреб та території, на якій розташовується центр. Наприклад, для невеликих центрів може бути достатньо одноповерхових або двоповерхових будівель, а для великих — багатоповерхових комплексів. Висота приміщень має бути достатньою для природного освітлення та вентиляції, а також для забезпечення комфортних умов для тварин.

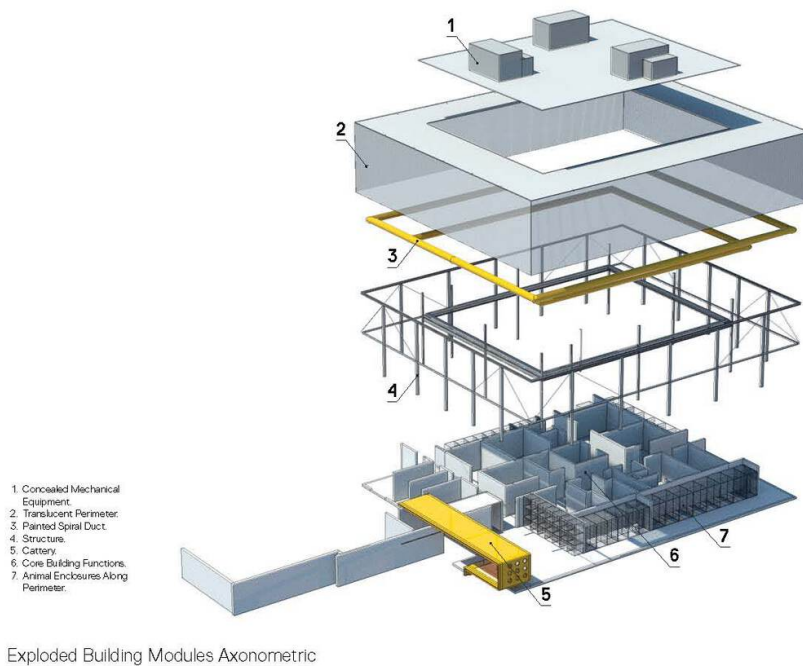

Рис. 2.5 Об'ємно-просторове рішення Staten Island Animal Care Center [50]

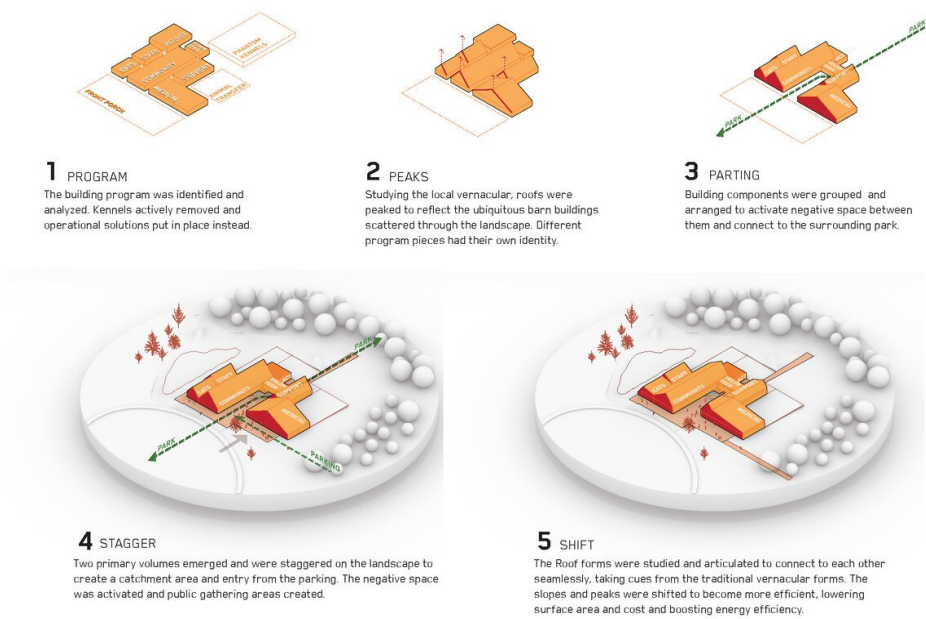

Рис. 2.6 Об'ємно-просторове рішення Pet Resource Center [48]

Використання природних матеріалів

Проектуючи архітектурні елементи центрів для догляду за тваринами, важливо використовувати екологічно чисті матеріали. Це дозволяє забезпечити здорове середовище для тварин і мінімізувати вплив на навколишнє середовище. Використання природних матеріалів, таких як дерево, камінь або натуральний бетон, може забезпечити не тільки екологічність, але й естетичність будівлі.

Доступ до природного освітлення та вентиляції

Центри для догляду за тваринами повинні мати велику кількість вікон для забезпечення природного освітлення. Це важливо для психічного та фізичного здоров'я тварин, оскільки природне світло стимулює їхню активність і позитивно впливає на загальний стан. Вікна також забезпечують хорошу вентиляцію, що є важливим для підтримки оптимального рівня вологості та температури в приміщеннях. Однак важливо, щоб вікна були безпечними для тварин, тобто не дозволяли тваринам проникати за межі визначеного простору.

Зонування на відкритих просторах

Для центрів для догляду за тваринами важливо також враховувати відкриті території, які можуть включати вигульні майданчики, спеціалізовані території для тренувань або природні зони для прогулянок. Всі ці простори мають бути правильно організовані, забезпечуючи безпеку тварин та комфорт для відвідувачів. Особливо важливо забезпечити наявність зелених насаджень, які надають тваринам природний ландшафт і стимулюють їх до активних ігор [45].

Об'ємно-планувальні рішення будівель для центрів догляду за тваринами включають різні типи планувальних структур, які визначають організацію простору, зручність для тварин та персоналу, а також ефективність функціонування. Ось основні типи об'ємно-планувальних рішень:

1. Коридорне планування

Коридорна система передбачає довгий центральний коридор, від якого відходять окремі приміщення для утримання тварин, складські зони, кабінети для персоналу та санітарні кімнати. Така планувальна схема є досить простою і дозволяє створювати ефективний рух для персоналу та розподіляти потоки тварин і людей. Однак такий тип планування може мати недоліки в плані вентиляції та освітлення, особливо якщо коридори вузькі та темні. Тому важливо передбачити належне природне або штучне освітлення.

2. Галерейне планування

У галерейній планувальній системі приміщення для тварин розташовуються по обидва боки довгого коридору або галереї. Це дозволяє забезпечити зручний доступ до кожного вольєра, зменшити втрату простору і полегшити спостереження за тваринами. Галерейне планування підходить для великих центрів догляду, де важливо організувати зручний рух персоналу між різними частинами будівлі. При цьому важливо правильно організувати вентиляцію та зону для відпочинку персоналу, щоб забезпечити комфорт на всіх рівнях будівлі.

3. Блочне планування

Блочне планування передбачає поділ будівлі на кілька функціональних блоків, кожен з яких має свої завдання. Наприклад, один блок може бути призначений для утримання собак, інший — для котів, а третій — для реабілітаційних або медичних процедур. Це дає можливість оптимізувати розподіл простору та зручніше організувати рух тварин і персоналу. Такий підхід особливо підходить для великих центрів, де важливо чітко розмежувати функції та зони.

4. Планування з відкритими двориками

Цей тип планування передбачає створення внутрішніх двориків або відкритих просторів для прогулянок тварин, що мають важливе значення для їхнього фізичного та психологічного розвитку. Такі дворики дозволяють тваринам вільно рухатися, а також забезпечують природне освітлення та вентиляцію. Це дозволяє створити більш природні умови утримання та соціалізації тварин.

5. Комбіноване планування

Іноді використовується комбіноване планування, яке поєднує елементи кількох типів. Наприклад, можна поєднати коридорну планування з відкритими двориками або галерейною системою з окремими блоками для різних видів тварин. Це дозволяє максимально адаптувати простір до потреб тварин і персоналу, забезпечуючи при цьому зручний доступ до різних зон і комфортні умови для утримання.

У кожному випадку важливо враховувати не лише функціональність і зручність для людей, а й потреби тварин — зокрема, для кожного виду необхідно створювати відповідні умови для руху, відпочинку та взаємодії з іншими тваринами.

Проектування центрів для догляду за тваринами – це складний і відповідальний процес, що вимагає врахування багатьох факторів. Від правильного зонування до вибору матеріалів і технічних рішень – усе це впливає на комфорт тварин, безпеку персоналу та відвідувачів, а також на загальний вигляд і функціональність об'єкта [46].

Висновки до розділу 2

Розділ 2 розглядає теоретичні основи проектування центрів для догляду за тваринами, зокрема методи, принципи та архітектурно-планувальні прийоми. Дослідження напрямків, методик, принципів зонування та організації простору є основою для ефективного проектування, оскільки центри повинні відповідати потребам тварин, безпеці персоналу та забезпечувати комфорт для відвідувачів. Застосування таких підходів допомагає створити простір, який оптимізує роботу всіх учасників процесу, а також мінімізує ризики для здоров'я тварин і людей.

Методика дослідження охоплює архітектурні, соціальні, екологічні та психологічні аспекти. Це дозволяє створити простір, який не тільки відповідає технічним вимогам, але й забезпечує комфорт для тварин і оптимізує роботу персоналу. Врахування цих факторів зменшує стрес у тварин і сприяє їх швидкій соціалізації та реабілітації. Також важливою складовою є створення простору, який відповідає специфічним потребам різних видів тварин, забезпечуючи їм комфортні умови для життя і відпочинку.

Принципи зонування визначають функціональність центрів і забезпечують безпеку. Окремі зони для відпочинку, ветеринарії, карантину та виходу необхідні для забезпечення оптимальних умов. Ретельне зонування дозволяє створити комфортні та безпечні умови для тварин, зменшуючи стрес та підвищуючи ефективність роботи персоналу. Архітектурно-планувальні рішення мають враховувати специфіку кожного типу закладу та створювати комфортне середовище для тварин і їх лікування.

Формування таких центрів потребує комплексного підходу, який поєднує теоретичні знання, ефективні методи дослідження та архітектурні рішення для створення гуманних умов для тварин і персоналу. Врахування усіх аспектів проектування дозволяє досягти високої ефективності у догляді за тваринами та мінімізувати негативний вплив на їх здоров'я.

РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ТВАРИНАМИ В М. КИЄВІ

У третьому розділі розглянуто основні теоретичні засади, що стосуються рішень, пов'язаних із виявленням та описаним вище теоретичним досвідом проєктування центрів для догляду за тваринами. Ці засади включають аналіз місцевості району проєктування, розробку генерального плану, планувальних рішень, а також благоустрій території та оформлення інтер'єру.

3.1 Аналіз вихідної ситуації та організація генерального плану

Аналіз прилеглої території. Ділянка, розташована в Подільському районі міста Києва на проспекті Правди, є перспективним місцем для забудови об'єкта соціального призначення, зокрема центру допомоги тваринам. Створення подібної установи в умовах великого міста відповідає нагальним потребам сучасного суспільства, орієнтованого на гуманістичний підхід до поводження з тваринами, екологічну відповідальність та сталий розвиток. Вибір саме цієї ділянки обґрунтований її вигідним розташуванням у межах густонаселеного житлового району із розвиненою транспортною і соціальною інфраструктурою. Одночасно, цей проєкт вимагає врахування специфічних природних та антропогенних факторів, які можуть вплинути на реалізацію будівництва та подальшу експлуатацію об'єкта. У сучасних містах центри допомоги тваринам виконують важливу роль у вирішенні проблем безпритульних і домашніх тварин, допомагаючи запобігати жорстокому поводженню, надаючи ветеринарну допомогу та сприяючи соціальній інтеграції таких закладів через освітні та інформаційні програми. Водночас реалізація проєкту в умовах щільної міської забудови та багаторівневої інфраструктури Києва вимагає комплексного підходу до аналізу території, планування, організації будівельних процесів і забезпечення гармонійної інтеграції об'єкта в існуюче міське середовище. Особливе значення має врахування місцевих геологічних, екологічних та інженерних умов,

історичного контексту використання території, а також впливу антропогенних факторів, які можуть створювати ризики для успішного функціонування об'єкта.

Місце розташування ділянки в районі із середньою щільністю забудови, доступом до громадського транспорту і наявністю розвиненої соціальної інфраструктури дає змогу ефективно реалізувати функції центру допомоги тваринам. Проте одночасно це місце розташоване у зоні потенційного впливу низки природних факторів, таких як близькість до долини струмка Сирець, можливі підняття рівня ґрунтових вод і сезонні погодні ризики. Крім того, враховуючи історичний характер використання території для промислових цілей, важливо оцінити стан ґрунтів, можливість їх забруднення та відповідність інженерних мереж сучасним технічним вимогам. Ці аспекти вимагають ретельного дослідження для формування цілісної концепції проєкту. Аналіз природних і антропогенних загроз дозволяє не лише оцінити можливі ризики, але й визначити оптимальні рішення для їх мінімізації або уникнення. Наприклад, ризики, пов'язані із затопленнями або вітровими навантаженнями, можуть бути нівельовані завдяки інженерним заходам, таким як система дренажу або спеціальні конструктивні рішення для будівлі. Антропогенні загрози, включаючи високий рівень шуму та транспортне навантаження, потребують заходів з шумоізоляції, правильного зонування та організації транспортних маршрутів, щоб уникнути конфліктів із мешканцями прилеглих житлових комплексів. Важливим залишається соціальний аспект, адже створення центру має враховувати не лише технічні особливості, але й гармонійно вписуватися у потреби громади, пропонуючи їй сучасний, екологічний та доступний простір.

Отже, проєктування об'єкта такого типу на обраній ділянці є складним і багатогранним процесом, який вимагає інтеграції архітектурних, інженерних і соціальних рішень. Вивчення природних умов, аналіз історичного контексту території та оцінка антропогенного впливу дозволяють закласти основу для

успішної реалізації проєкту, що стане важливим внеском у розвиток міської інфраструктури Києва.

Опис розташування. Топографічна зйомка ділянки, що знаходиться в Подільському районі міста Києва на проспекті Правди, відображає особливості її розташування в умовах переважно рівнинного рельєфу. Територія має незначні перепади висоти — у межах 3–5 метрів, що дозволяє мінімізувати обсяги підготовчих робіт під час будівництва. Середня висота місцевості становить 130–135 метрів над рівнем моря, з тенденцією до плавного зниження в напрямку південно-східної частини ділянки. Ділянка межує із густо забудованими житловими масивами, такими як ЖК «Варшавський Мікрорайон» і ЖК «Діброва Парк», що забезпечує високий рівень доступності для місцевих мешканців. Крім того, через проспект Правди проходить велика кількість громадського транспорту (тролейбуси, автобуси), а найближча станція метро («Сирець») знаходиться на відстані приблизно 3 кілометрів, що дозволяє зручно організувати логістику як для персоналу, так і для відвідувачів центру допомоги тваринам.

Рис. 3.1 Ділянка для проєктування

Поруч із ділянкою розташовані об'єкти комерційного та соціального призначення, включаючи супермаркети, школи та спортивні комплекси, що свідчить про активне функціонування інфраструктури навколо території. Водночас необхідно врахувати, що на ділянці є елементи старої інженерної інфраструктури, такі як залишки промислових об'єктів та мереж

водопостачання, які потребують демонтажу або переоснащення. Історична довідка про ділянку свідчить, що територія Подільського району, зокрема район уздовж проспекту Правди, раніше використовувалася здебільшого для промислових і складських потреб. Від 1960-х років цей район активно забудовувався житловими багатоповерхівками для працівників промислових підприємств, які діяли в цій частині Києва. Згодом, через занепад багатьох виробничих об'єктів після 1990-х років, частина промислових зон залишилася незадіяною, що створило передумови для її реорганізації та перепрофілювання. В архівних матеріалах зазначається, що в безпосередній близькості до ділянки діяли підприємства легкої промисловості та склади, які нині частково демонтовані або знаходяться в занедбаному стані.

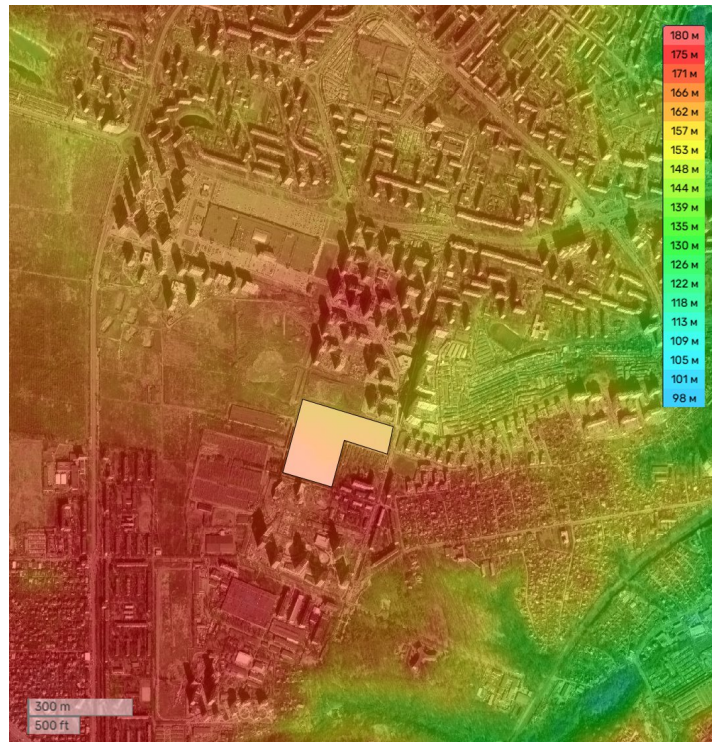

Рис. 3.2 Рельєф ділянки

Історична довідка. Ділянка має багатозарову історію розвитку, що є важливим фактором для врахування при проектуванні центру допомоги тваринам. Подільський район є одним із найстаріших у місті та має значну культурно-історичну цінність. Хоча безпосередньо територія сучасного проспекту Правди у своїй більшій частині була освоєна лише у другій

половині XX століття, її історія нерозривно пов'язана із загальною динамікою урбанізації Києва.

У давні часи ці території знаходилися поблизу природних ландшафтів, що включали густі ліси, долини струмків і болотисті місцевості. Струмок Сирець, що протікає неподалік від обраної ділянки, є одним із стародавніх малих водотоків Києва, який відігравав важливу роль у місцевій екосистемі. Ці землі довгий час залишалися малозаселеними, переважно використовувалися для землеробства та скотарства, а також були популярним місцем для заготівлі деревини.

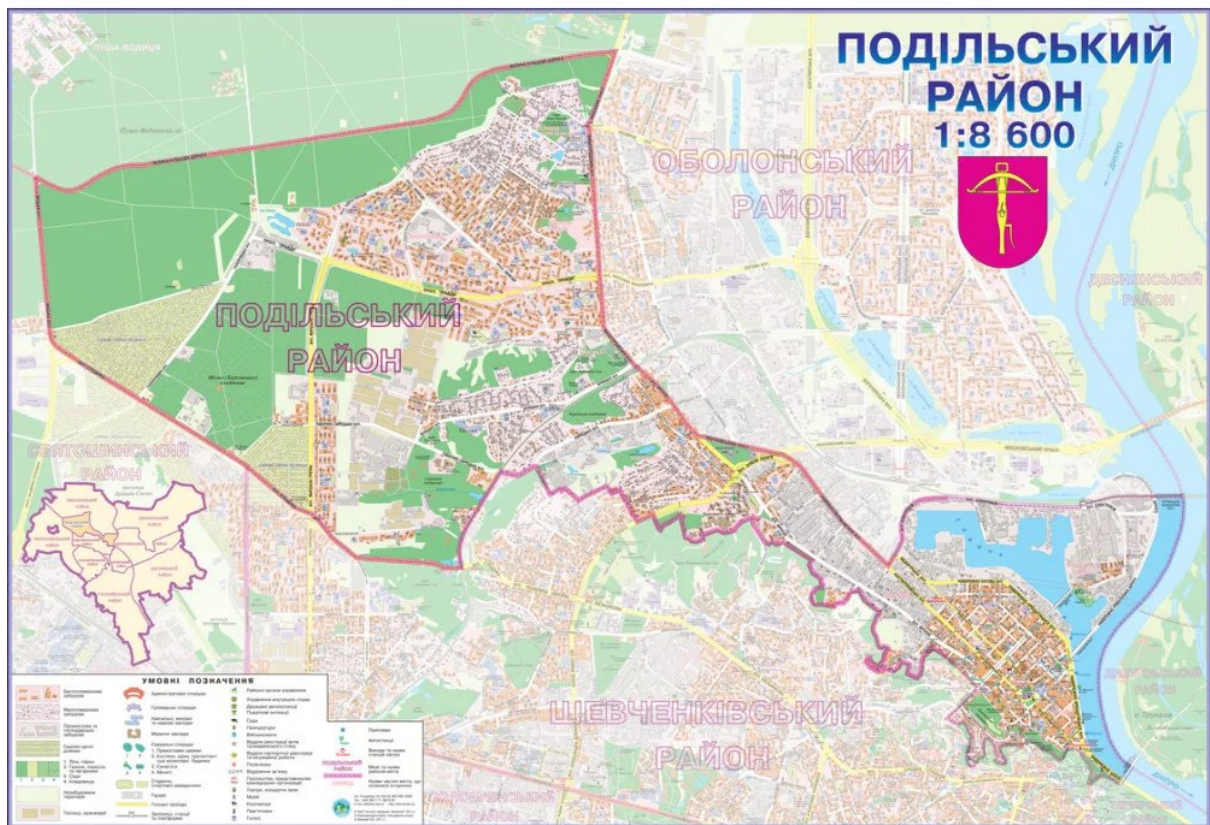

Рис. 3.3 Ситуаційний план Подільського району

Активна урбанізація цієї території почалася у середині XX століття. Проспект Правди був прокладений як частина генерального плану розширення Києва у післявоєнний період, коли місто швидко відновлювалося після руйнувань Другої світової війни. Район активно забудовувався багатоквартирними житловими будинками, що мало на меті вирішення житлової кризи, спричиненої стрімким зростанням населення столиці. З

огляду на стратегічне значення району, його інфраструктура розвивалася швидкими темпами, включаючи прокладання доріг, будівництво соціальних об'єктів і створення мереж комунікацій.

У радянський період значна частина ділянки використовувалася для промислових потреб. На цьому місці діяли підприємства, пов'язані з легкою промисловістю та складські приміщення. В результаті багаторічного промислового використання території, на ділянці можуть бути сліди антропогенного забруднення ґрунтів важкими металами, нафтопродуктами або іншими шкідливими речовинами. Це вимагає врахування в процесі проектування нового об'єкта.

На початку ХХІ століття відбулося суттєве зниження промислового потенціалу району, і більшість підприємств припинили свою діяльність або були перенесені за межі міста. Невикористані території стали об'єктом уваги для девелоперів, і район почав трансформуватися у сучасний житловий кластер з розвиненою інфраструктурою. Сьогодні на проспекті Правди знаходиться значна кількість житлових комплексів, супермаркетів, шкіл, парків і медичних установ, що робить район густонаселеним і комфортним для життя.

Близькість до зелених зон, таких як парки та територія поблизу струмка Сирець, свідчить про високий екологічний потенціал для розміщення об'єктів соціальної інфраструктури. Історична прив'язка до природних ресурсів та багаторічне промислове використання створюють важливий контекст для організації нового проекту. Це не лише дає можливість інтегрувати об'єкт у вже існуючу міську тканину, але й створити простір, який підкреслить історичну та екологічну значущість території.

Історична довідка свідчить, що ділянка має складну, але цікаву історію освоєння, що потребує відповідального підходу до її розвитку. Це включає як врахування промислового минулого, так і інтеграцію до сучасного міського середовища із збереженням історичної тяглості району.

Рис. 3.4 Генплан

Таблиця 1.

Експлікація будівель та споруд генплану

Позн. по генплану	Найменування	Примітка
1	Будівля центру для догляду за тваринами	-
2	Паркувальна зона	54 машино-місць
3	Технічний під'їзд	-
4	Зона для виходу тварин	-
5	Вхід в бомбосховище	-
6	Господарський майданчик	-

3.2 Архітектурно-планувальне рішення центру для догляду за тваринами

Архітектурно-планувальне рішення центру для догляду за тваринами ґрунтується на принципах функціонального зонування, просторової логіки, зручної навігації та комфорту як для тварин, так і для персоналу та відвідувачів. Комплекс розроблений як повноцінна багатофункціональна структура, де поєднуються ветеринарна допомога, послуги догляду, грумінг, освітні простори, кафе, простори для відпочинку та комерційні блоки. Головною особливістю проєкту є його округла форма з кільцевим розташуванням основних приміщень, що забезпечує компактність, ергономіку руху та логічне розміщення функціональних зон.

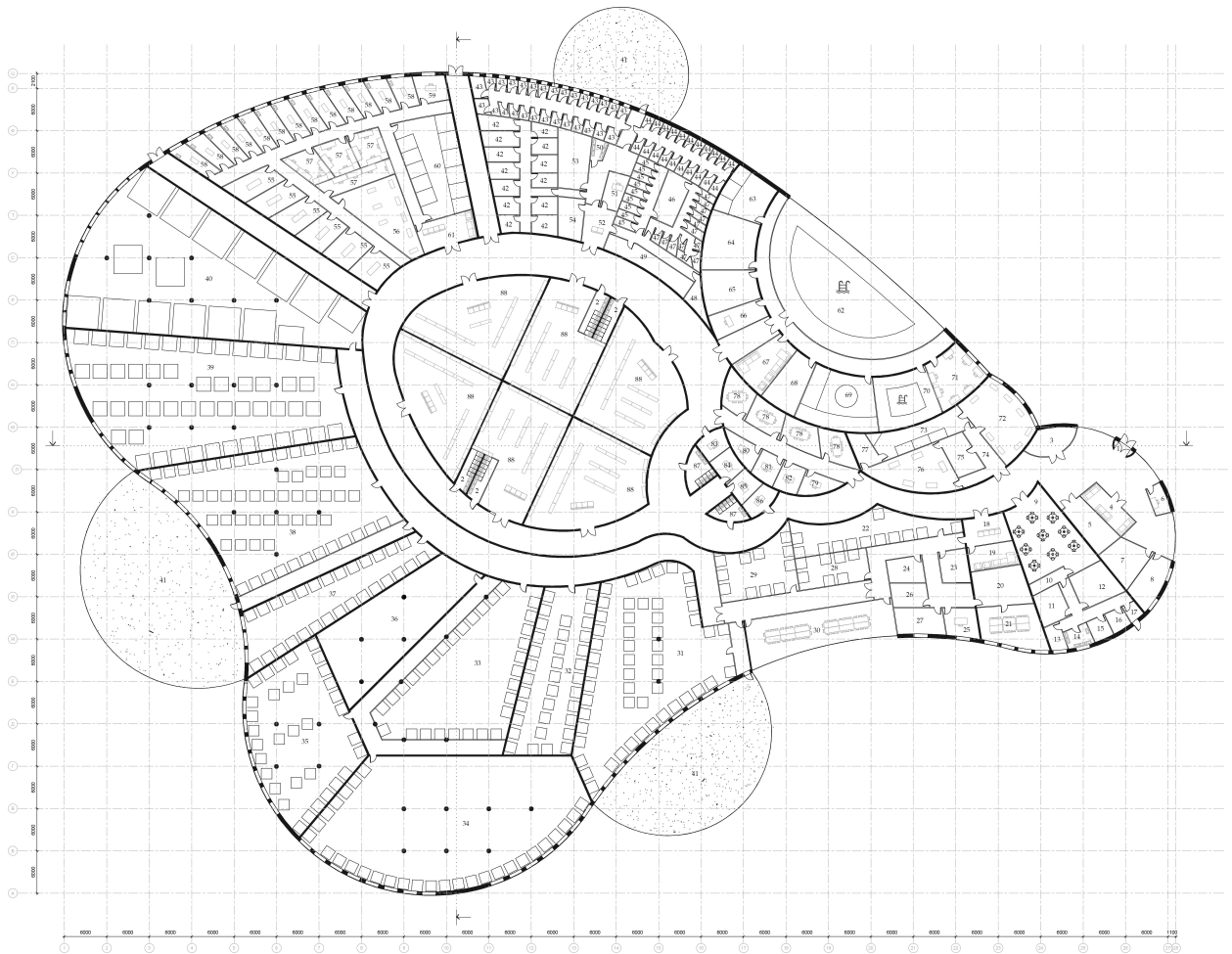

Рис. 3.5 План на відмітці 0.000

Таблиця 2.

Експлікація приміщень

Номер	Найменування	Площа, м ²	Примітка
1	Тамбур	4.00	
2	Охорона	10.00	
3	Ресепшн	22.00	
4	Зона очікування	20.00	
5	Інфоцентр	29.00	
6	Прим. для прибиральників	29.00	
7	Прим. для технічного персоналу	27.00	
8	Кафе	98.00	
9	Зона видачі	8.00	
10	Холодний цех	19.00	
11	Гарячий цех	30.00	
12	Прим. для персоналу	9.00	
13	Мийка	10.00	
14	Комора	9.00	
15	Холодильник	8.00	
16	Завантаження	5.00	
17	Ресепшн притулку	24.00	
18	Зона очікування	22.00	
19	Зона для роботи волонтерів	40.00	
20	Простір для майстер-класів	52.00	
21	Прим. для собак (карантин)	92.00	
22	Прим. для зустрічей з власниками	18.00	
23	Прим. для інвентарю	17.00	
24	Адміністратор притулку	19.00	

25	Пральня та сушильня	16.00	
26	Склад корму та вет. препаратів	26.00	
27	Прим. для котів (карантин)	44.00	
28	Бокси для агресивних тварин	81.00	
29	Класи для лекцій та тренінгів	117.00	
30	Прим. для екзотичних тварин	442.00	
31	Зона для вихулу	31.00- 158.00	
32	Клітки та вольєри	205.00	
33	Прим. для агресивних котів	308.00	
34	Спільна кімната з верт. лазінням	603.00	
35	Індивідуальні прим. для котів	301.00	
36	Зона відпочинку та ігор для котів	205.00	
37	Прим. для тварин, що потребують спокою	186.00	
38	Прим. для цуценят	459.00	
39	Індивідуальні вольєри для собак	598.00	
40	Групові вольєри для собак	757.00	
41	Операційна	22.00	
42	Прим. для стерилізації та вакцинації	68.00	
43	Лабораторія	19.00- 23.00	
44	Кабінет огляду	14.00	
45	Адміністратор вет. клініки	17.00	
46	Палати інтенсивної терапії	110.00	
47	Приймальня вет. клініки	32.00	
48	Групові номери для собак	209.00	
49	Індивідуальні номери для великих собак	137.00	
50	Індивідуальні номери для малих собак	86.00	
51	Люкс-кімната для котів	55.00	

52	Спільна ігрова зона для котів	23.00	
53	Індивідуальний номер для котів	45.00	
54	Склад корму	9.00	
55	Прим. з клітками та тераріумами	32.00	
56	Мийка	5.00	
57	Адміністратор готелю	14.00	
58	Ресепшн готелю	20.00	
59	Окремі бокси для великих тварин	34.00	
60	Кімната очікування для власників	20.00	
61	Басейн	304.00	
62	Душова зона	44.00	
63	Сушильна зона	54.00	
64	Прим. для персоналу	40.00	
65	Кабінет інструктора	24.00	
66	Зона очікування власників	37.00	
67	Прим. для обладнання басейну	35.00	
68	Гідромасажні системи	80.00	
69	Малий реабілітаційний басейн	62.00	
70	Місце для консультацій	47.00	
71	Робочі місця грумерів	74.00	
72	Зона купання тварин	45.00	
73	Зона прийому та очікування	21.00	
74	Зона для тварин	21.00	
75	Зона сушіння	59.00	
76	Склад	14.00	
77	Прим. для зустрічей та переговорів	20.00	
78	Кабінет юриста	13.00	
79	Кабінет бухгалтера	13.00	
80	Кабінет адміністратора центру	13.00	

81	Кабінет директора центру	13.00	
82	Кабінет менеджера басейна	13.00	
83	Кабінет координатора догляду за тваринами	13.00	
84	Кабінет менеджера грумінг-салону	13.00	
85	Кабінет менеджера кафе	13.00	
86	Санвузол	25.00- 30.00	
87	Вет-магазин	158.00- 183.00	

Центральна частина комплексу являє собою простір загального користування з внутрішнім подвір'ям та основними коридорами, які органічно розподіляють потоки людей і тварин у різні зони. Зони очікування, ресепшени, інфоцентр та кафе розташовані поблизу входів, що дозволяє зменшити стрес у відвідувачів і забезпечити швидкий доступ до основних сервісів. Особлива увага приділена зоні готелю для тварин, яка включає індивідуальні та групові номери для собак і котів, кімнати очікування для власників, приміщення для адміністрації, простори для виходу тварин та окремі бокси для екзотичних тварин. Весь блок побудований таким чином, щоб уникнути перетину агресивних потоків тварин, мінімізуючи ризик стресових ситуацій та небезпеки.

Окремо винесено зону басейну та гідротерапії. Тут передбачено великий басейн, малий реабілітаційний басейн, гідромасажні системи, душові, приміщення для сушки, зони підготовки тварин до процедур і простори очікування. Усі приміщення з'єднані в один функціональний блок, що дозволяє ефективно організувати фізичну реабілітацію або тренування тварин.

Ветеринарний блок займає важливе місце в структурі центру. Він включає операційні, лабораторії, діагностичні та консультаційні кабінети, палати для післяопераційного догляду та інтенсивної терапії, стерилізаційні приміщення та ізоляційні бокси. Просторове розміщення дозволяє швидко переміщати

тварин між обстеженням, лікуванням та стаціонаром без необхідності перетинатися з відвідувачами чи іншими службами. Це відповідає принципам санітарної ізоляції та медичної логістики.

Грумінг-зона складається з окремих функціональних приміщень: робочих місць для грумерів, зони миття тварин, приміщення для сушіння, зберігання інвентарю та супутніх потреб. Вихід з грумінг-зони передбачений безпосередньо до зони видачі тварин, що спрощує логістику для персоналу та знижує стрес для тварини після процедур.

Важливою є соціальна складова – у центрі передбачено простори для зустрічей волонтерів з потенційними власниками, зону для роботи волонтерів, простір для майстер-класів і лекційний зал. Це дозволяє не тільки забезпечити якісний догляд за тваринами, а й вести активну просвітницьку діяльність, спрямовану на покращення культури поводження з тваринами в суспільстві.

Технічні приміщення, кімнати для персоналу, гардероб, мийки, комори, приміщення для прибиральників і техперсоналу рівномірно розташовані по периметру комплексу. Це забезпечує ефективну підтримку чистоти та обслуговування без втручання в основні потоки відвідувачів і тварин. Усі коридори та проходи мають достатню ширину для переміщення носилок, кліток або великих порід собак. Забезпечено окремі виходи на вулицю, що відповідає вимогам евакуації.

Велика парковка поруч із комплексом дозволяє одночасно обслуговувати значну кількість клієнтів без утворення заторів або додаткового навантаження на інфраструктуру. Також важливим є раціональний розподіл світлових зон у плануванні: більшість приміщень мають доступ до природного освітлення, що позитивно впливає на самопочуття тварин і працівників.

Проект передбачає високий рівень адаптивності: приміщення можуть бути об'єднані або розділені в разі зміни функціонального навантаження. Це дозволяє розглядати центр як універсальну структуру, що здатна адаптуватися до змін у попиті на різні послуги – від реабілітаційних до соціальних.

Техніко-економічні показники об'єкту будівництва

1. Загальна площа ділянки – 56 376 м²;
2. Площа забудови – 27 264 м²;
3. Корисна площа – 9 054 м²;
4. Розрахункова площа – 1 995 м²;
5. Поверховість – 1 поверх.

Отже, архітектурно-планувальне рішення даного об'єкта створює зручне, ефективне та безпечне середовище як для тварин, так і для людей. Комплекс відповідає сучасним вимогам до подібних установ, враховує умови гуманного поводження з тваринами, санітарні норми, безбар'єрність, логістику, а також можливості розвитку і розширення функцій у майбутньому.

3.3 Об'ємно-просторова композиція центру для догляду за тваринами

Проект центру для догляду за тваринами вирішено з урахуванням сучасних принципів формотворення, функціональності, гуманного ставлення до тварин, логістичної зручності для персоналу та емоційного комфорту для відвідувачів. Об'ємно-просторова композиція об'єкта передбачає логічне групування функціональних блоків навколо центрального ядра — внутрішнього двору, що формує гармонійний зв'язок між архітектурною формою і ландшафтним оточенням. Така композиційна структура дозволяє забезпечити зручне пересування між приміщеннями, ефективно розвести потоки людей, тварин та технічного обслуговування.

Фасад А-Ц М 1:100

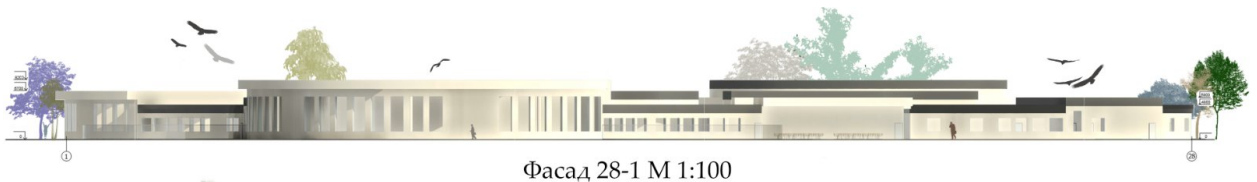

Рис. 3.6 Фасади центру для догляду за тваринами в м. Києві

Основою просторової організації є кільцеподібне планування, що не тільки створює завершений, органічний образ комплексу, але й дозволяє зменшити протяжність комунікацій, забезпечити природне освітлення внутрішніх приміщень, зменшити тепловтрати і зробити рух відвідувачів інтуїтивно зрозумілим. Водночас така структура легко масштабується та адаптується під майбутні зміни – розширення ветеринарного блоку, відкриття додаткових сервісів або інтеграція тимчасових модулів у надзвичайних ситуаціях (евакуація тварин, карантин тощо).

Будівля проєктована як переважно одноповерхова, що особливо актуально у випадку з тваринами – це зменшує ризик травм і стресових ситуацій, полегшує переміщення великих тварин, а також дозволяє реалізувати просту й ефективну евакуацію у випадку надзвичайної ситуації. Лише в окремих функціональних зонах передбачені підвищення висоти стелі (зокрема над басейном та лекційним залом), що візуально підкреслює їх значимість у загальній композиції.

Фасадні рішення базуються на принципі рівноваги між глухими та зашкеленими площинами. Вхідна група, кафе, зона магазину та лекційний зал мають великі вітражі, які створюють відкритість до зовнішнього середовища, посилюють зв'язок між інтер'єром і природою, а також формують позитивне перше враження. Водночас приміщення готелю для тварин, ізоляції, веткабінетів і технічні зони мають обмежене скління, що відповідає вимогам інсоляції, безпеки та психологічного комфорту тварин. У розрізах видно, що фасади мають спокійне вертикальне членування, легкі козирки над входами, а також чітко виражені вхідні портали — усе це створює композиційну логіку та сучасний вигляд будівлі.

Рис. 3.7 Перспективне зображення центру для догляду за тваринами в м. Києві

Особливе місце в композиції об'єкта займає внутрішній двір, який виконує кілька функцій: інсоляційної, рекреаційної, навігаційної та емпатичної. Через скляні вітражі внутрішніх коридорів і залів відвідувачі можуть спостерігати за вигулом тварин, не створюючи для них додаткового збудження. Внутрішнє подвір'я також є важливим елементом у терморегуляції: завдяки вентиляції та освітленню з внутрішнього ядра приміщення не перегріваються влітку та не надто охолоджуються взимку.

Усі функціональні блоки мають чітке об'ємне вирішення: готель для тварин оформлено як ритмічний модульний ряд із можливістю поділу на великі та малі секції; зона басейну вирізняється підвищеною висотою й ефектом прозорості; ветеринарний блок — більш компактний, технічний, з акцентом на приватність; громадські зони — легкі, прозорі, відкриті. Таким чином формується не лише функціональний, але й емоційний простір, де архітектура допомагає передати ідеї турботи, безпеки та довіри.

Варто також зазначити, що об'ємно-просторова композиція була розроблена з урахуванням принципів безбар'єрності та інклюзивності. Передбачено пандуси, пониження порогів, мінімальну ширину коридорів у 1,5 м, зручні входи без перепадів висот, можливість розміщення тактильних елементів і табличок шрифтом Брайля. Це робить будівлю не лише комфортною для працівників і тварин, а й дружньою до людей з різними рівнями мобільності.

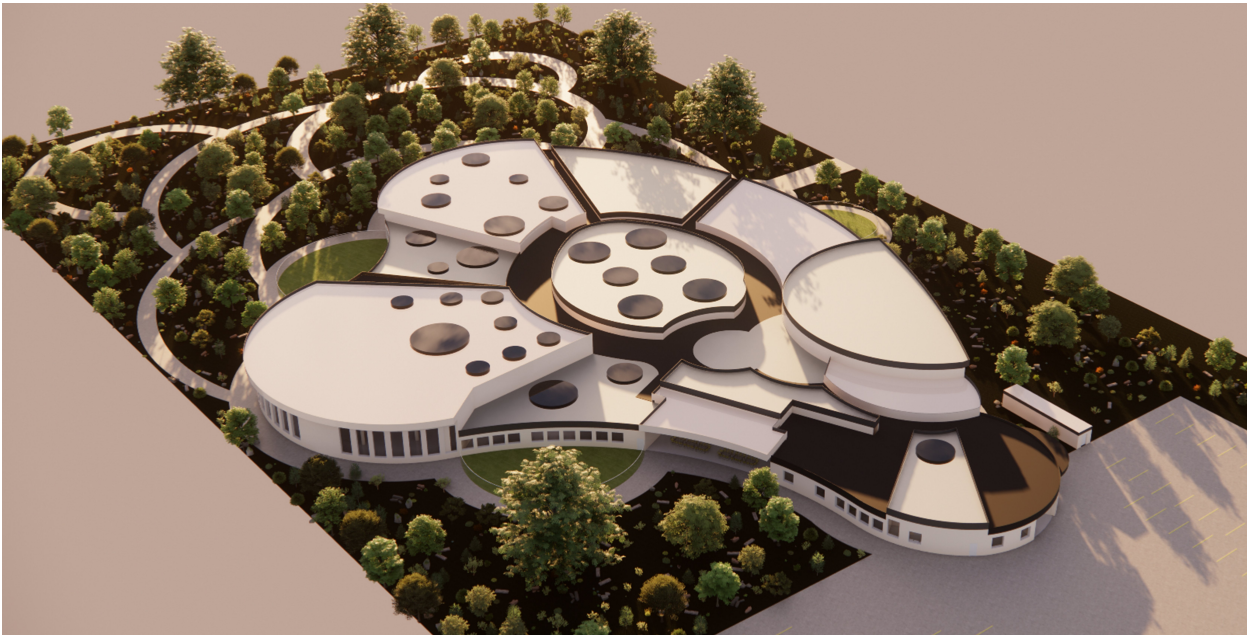

Рис. 3.8 Перспективне зображення центру для догляду за тваринами в м. Київ

Зовнішнє середовище комплексу логічно взаємодіє з його архітектурним рішенням. Парковка організована по периферії, що дозволяє зберегти зелену зону поруч із головним входом. Окремо винесені вигульні майданчики, зона для дресирування та господарський в'їзд. Таким чином, вся композиція комплексу формує цілісну, продуману структуру, де об'єм, функція та атмосфера гармонійно поєднуються.

Висновки до розділу 3

Розміщення центру для догляду за тваринами в Подільському районі міста Києва є обґрунтованим як з функціональної, так і з соціальної точки зору. Обрана ділянка на проспекті Правди має вигідне розташування, доступ до громадського транспорту та розвинену інфраструктуру, що сприяє інтеграції об'єкта у міське середовище. Аналіз природних та антропогенних чинників дозволив виявити потенційні ризики, зокрема пов'язані з можливим забрудненням ґрунтів, підтопленням та шумовим навантаженням, та запропонувати технічні рішення для їх нейтралізації. Водночас історичний контекст використання території підкреслює потребу в екологічно відповідальному підході до її реконцепції.

Архітектурно-планувальне рішення комплексу вирізняється функціональною насиченістю, логічною організацією зон та інклюзивністю. Компактна форма будівлі, наявність внутрішнього двору та чітке зонування простору дозволяють забезпечити ефективну логістику руху персоналу, відвідувачів і тварин. Центр поєднує ветеринарні послуги, готель, зону гідротерапії, грумінг, кафе та освітні приміщення, що робить його багатофункціональним і соціально орієнтованим об'єктом.

Таким чином, проєкт центру для догляду за тваринами є прикладом збалансованого поєднання екологічного, соціального та архітектурного підходів. Його реалізація сприятиме покращенню якості міської інфраструктури, підвищенню культури поводження з тваринами та формуванню гуманного середовища у місті Києві.

РОЗДІЛ 4 ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Цивільний захист є важливим складником проектування сучасних архітектурних об'єктів, особливо соціально орієнтованих установ, до яких належать і центри догляду за тваринами. Враховуючи специфіку таких закладів – наявність великої кількості людей (персоналу, відвідувачів, волонтерів), а також тварин, що є вразливими до зовнішніх подразників і стресу, – питання безпеки мають бути передбачені з максимальним рівнем уваги.

Центри догляду за тваринами не лише поєднують у собі функції ветеринарної клініки, притулку, навчального і контактного простору, а й часто включають кафе, освітні зали та зони для вигулу. Таким чином, потенційні ризики охоплюють не лише техногенні, а й біологічні, санітарні та соціальні аспекти.

У процесі проектування особливу увагу було приділено забезпеченню відповідності нормам Цивільного захисту України, а також державним будівельним нормам, зокрема ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва» [13], ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво» [47] та іншим галузевим стандартам. Заходи цивільного захисту мають на меті попередження надзвичайних ситуацій, збереження життя та здоров'я людей і тварин, забезпечення стабільної роботи об'єкта під час кризових подій.

На основі аналізу можливих загроз для центру було визначено перелік першочергових ризиків:

- виникнення пожеж (унаслідок використання електрообладнання, відкритого вогню, наявності горючих матеріалів та кормів);
- витіки води, каналізації або шкідливих речовин;
- загроза поширення зоонозів (хвороб, що передаються від тварини до людини);
- аварійне вимкнення електроенергії або порушення роботи систем вентиляції;

- загрози воєнного характеру, включаючи повітряні тривоги та обстріли.

Аналіз загроз природного характеру

Розгляд природних загроз потребує аналізу кількох ключових аспектів. Загрози від води включають можливість підтоплення та ерозії ґрунту, враховуючи близькість струмка Сирець, який має сезонні коливання рівня води. Геоморфологічні характеристики району свідчать про можливість накопичення поверхневих вод під час сильних опадів або танення снігу, що може призводити до підтоплення низькорозташованих зон. Аналіз топографічної карти ділянки показує, що перепади висот на місцевості незначні, проте потенційно можуть утворювати природні зони накопичення вологи. Гідрогеологічні дані свідчать про наявність підземних вод, що вимагає врахування їх впливу на стабільність фундаментів.

Землетруси в Києві, хоча й мають низьку частоту, все ж повинні враховуватися у проектуванні. Регіон належить до зони з низьким сейсмічним ризиком (до 5 балів за шкалою MSK-64), однак навіть така активність може спричинити мікропошкодження споруд, особливо якщо їхня конструкція не передбачає стійкість до горизонтальних навантажень.

Також на ділянці слід врахувати ризик поширення пожеж як внаслідок природних факторів (висока температура, блискавки, суха трава), так і через попередню промислову діяльність, що могла залишити легкозаймісті матеріали в ґрунті. Близькість до зелених зон додає ризику виникнення природних пожеж у спекотний період.

Окрім цього, існує загроза забруднення повітря хімічними речовинами, які могли залишитись після діяльності промислових об'єктів. Ці речовини (важкі метали, ЛОС, інші токсини) можуть потрапляти в атмосферу під час вітрової ерозії ґрунтів. Район має помірну циркуляцію повітря, що спричиняє ризик застою шкідливих речовин у нижніх шарах атмосфери.

Також враховано ризики, пов'язані з кліматичними умовами — сильні пориви вітру до 15–20 м/с, снігові навантаження взимку, що можуть створювати додатковий тиск на конструкції даху.

Аналіз загроз антропогенного характеру

Ділянка потенційно схильна до впливу численних антропогенних загроз. Історія використання як промислової території створює ризики забруднення ґрунту важкими металами, нафтопродуктами та іншими шкідливими речовинами. Це вимагає проведення ґрунтових досліджень і вжиття відповідних протиаварійних заходів.

Інтенсивний автомобільний рух на прилеглих вулицях створює ризики:

- підвищеного рівня шуму (що негативно впливає на тварин);
- атмосферного забруднення (оксиди азоту, вуглецю, дрібнодисперсні частки);
- аварій (з можливими витокami ПММ або реагентів).

Для зменшення цих ризиків проектом передбачено: звукоізоляційні рішення; екрани для захисту від шуму; системи вентиляції та очищення повітря; протизагазовану інфраструктуру й засоби нейтралізації хімічних речовин.

Соціальні ризики включають: несанкціонований доступ до території; вандалізм; перенавантаження інфраструктури під час масових подій.

Це передбачає встановлення відеоспостереження, охоронних систем, фізичної огорожі.

Інфраструктурні ризики: зношені комунікації (електромережі, каналізація, водопровід) можуть спричинити підтоплення або перебої з водою й електропостачанням. У проекті передбачено резервні джерела живлення й води.

Інженерні рішення

Проектом передбачено ряд технічних та просторових рішень для зменшення вразливості:

- двоє і більше евакуаційних виходів з основних зон;

- аварійне освітлення;
- системи оповіщення та пожежної сигналізації;
- вогнегасники відповідно до норм;
- пожежний щит і джерело зовнішнього водопостачання;
- план евакуації тварин;
- площа безпеки на території;
- укриття на цокольному поверсі або поруч;
- окремий санвузол для персоналу, кімната ЗІЗ, аптечки, генератор.

Таким чином, система цивільного захисту в межах даного проекту спрямована на забезпечення безперервного функціонування об'єкта, збереження життя та здоров'я працівників, відвідувачів і тварин, а також на зниження можливих втрат у випадку надзвичайної ситуації. Передбачені інженерні рішення, функціональне зонування та системи безпеки відповідають сучасним стандартам і практикам архітектурного проектування закладів соціального значення.

Висновки до розділу 4

У процесі проектування центру догляду за тваринами питання цивільного захисту відіграє ключову роль, оскільки об'єкт має складну функціональну структуру та розташований у потенційно вразливому середовищі. Аналіз продемонстрував, що для ефективного функціонування установи необхідно врахувати як загальнобудівельні вимоги, так і специфічні ризики, пов'язані з перебуванням тварин і великої кількості людей.

Проектна документація відповідає вимогам державних будівельних норм і передбачає реалізацію комплексу інженерних та організаційних заходів для запобігання надзвичайним ситуаціям. Забезпечено пожежну безпеку, систему оповіщення, евакуаційні маршрути з резервним освітленням та обладнання для гасіння вогню. Особливу увагу приділено евакуації тварин і створенню безпечних тимчасових зон перебування.

Розглянуто також ризики природного характеру: можливі підтоплення через близькість струмка Сирець, наявність підземних вод і ерозію ґрунту; потенційну сейсмічну активність; ризики природних пожеж та хімічного забруднення від залишків промислової діяльності. Для протидії цим загрозам передбачено інженерно-геологічні обстеження, моніторинг довкілля та адаптивні архітектурні рішення.

Не менш значущими є антропогенні загрози, зокрема забруднення ґрунтів і повітря, високий рівень шуму та ризик аварій на інфраструктурних об'єктах. Для зменшення впливу цих факторів проєкт передбачає встановлення шумозахисту, систем очищення повітря, відеоспостереження, резервного електроживлення та охоронних заходів.

Таким чином, система цивільного захисту центру базується на принципах превентивної безпеки, адаптивного проєктування та інтеграції архітектурних, інженерних і організаційних рішень. Комплексний підхід до аналізу ризиків забезпечує сталу, безпечну та гуманну експлуатацію об'єкта в умовах як нормального функціонування, так і надзвичайних ситуацій.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській дипломній роботі «Особливості проектування центрів для догляду за тваринами» автором проведено, дослідження сучасного центру для догляду за тваринами, який відповідає викликам урбанізованого середовища, гуманного ставлення до тварин, екологічної безпеки та соціальної інтеграції. визначено принципи зонування та організація постору, архітектурно-планувальну організацію та об'ємно-просторові рішень центрів для догляду за тваринами .

У першому розділі проаналізовано історію, сучасні тенденції та ключові чинники проектування центрів для догляду за тваринами, зокрема досвід України та зарубіжних країн. З часом акцент змістився з фізичних умов утримання на забезпечення психологічного комфорту, інтеграцію у громади, використання екологічних матеріалів і енергоефективних систем. Попри труднощі в Україні, такі як недостатнє фінансування, розвиток технологій і зростання суспільної уваги до тварин створюють передумови для створення сучасних центрів із комплексним підходом до архітектурних, санітарних, екологічних і соціальних вимог.

В другому розділі дослідження вказує на значну важливість сучасних методів дослідження у проектуванні центрів для догляду за тваринами, зокрема методик, принципів зонування та архітектурно-планувальних прийомів. Комплексний підхід, що охоплює архітектурні, соціальні, екологічні та психологічні аспекти, дозволяє створити безпечне, комфортне й ефективне середовище для тварин, персоналу та відвідувачів. Врахування специфіки кожного виду тварин і ретельне зонування простору мінімізують стрес, сприяють соціалізації й підвищують якість догляду. Таке поєднання теоретичних знань і практичних рішень забезпечує високу ефективність функціонування центрів і відповідає сучасним вимогам гуманного ставлення до тварин.

В третьому розділі розглянуто обґрунтування розміщення центру для догляду за тваринами в Подільському районі Києва на проспекті Правди, що

є функціонально та соціально доцільним завдяки вигідній локації, доступності транспорту та наявній інфраструктурі. Аналіз природних і антропогенних чинників дозволив виявити потенційні ризики й запропонувати технічні рішення для їх усунення. Архітектурно-планувальне рішення комплексу базується на принципах інклюзивності, функціональності та екологічності: об'єкт об'єднує ветеринарні, готельні та освітні послуги з зонами гідротерапії, грумінгу та кафе. Проект демонструє збалансований підхід до формування гуманного середовища та інтеграції об'єкта в міське середовище.

У четвертому розділі акцент зроблено на питаннях цивільного захисту, що є особливо важливими під час проектування центру догляду за тваринами, враховуючи його складну функціональну структуру та потенційно вразливе розташування. Аналіз показав необхідність урахування загальнобудівельних норм та специфічних ризиків, пов'язаних із перебуванням тварин і людей. Проект передбачає комплекс заходів з пожежної безпеки, евакуації, захисту від природних та техногенних загроз, включаючи шумозахист, очищення повітря, моніторинг довкілля та інженерні рішення, спрямовані на підвищення стійкості об'єкта до надзвичайних ситуацій. Цивільний захист розглядається як частина інтегрованого підходу до забезпечення безпечної, стабільної та гуманної експлуатації центру.

Підсумовуючи, дослідження підкреслює вирішальну роль архітектурних та планувальних прийомів у створенні ефективного, безпечного та гуманного середовища для утримання тварин. Комплексний підхід, що охоплює історичний контекст, сучасні тенденції, теоретичні засади проектування, функціонально-просторову організацію та вимоги цивільного захисту, дозволяє розробляти проекти, які не лише відповідають технічним нормам, але й враховують психологічний комфорт тварин, зручність для персоналу та відвідувачів, а також соціальну інтеграцію об'єкта у міське середовище.

Висновки, отримані в результаті роботи, сприяють удосконаленню процесу проектування та будівництва сучасних центрів для догляду за тваринами. Врахування екологічних, соціальних, архітектурних і безпекових

аспектів у єдиній концепції формує передумови для розвитку інфраструктури, що відповідає принципам сталого розвитку, підвищує рівень добробуту тварин і формує культуру гуманного ставлення до них у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Смагіна А. Бездомні тварини: Україна в топ-10. Що робити, і чому притулки – не завжди вихід. Рубрика. 2021.
2. Ларіонова Н. Поводження з безпритульними тваринами в інших країнах світу. Який шлях є кращим? Екологія. Право. Людина. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://epl.org.ua/announces/povodzhennya-z-bezprytulnymy-tvarynamy-v-inshyh-krayinah-svitu-yakuj-shlyah-ye-krashhym/> (дата звернення: 01.02.2025).
3. Кардан Х., Обиначна З. Архітектурно-планувальна організація притулків для домашніх тварин / Х. Кардан, З. Обиначна // Просторовий розвиток: науч.техн. збірник. – К.: КНУБА, 2023. – Вип.6. – С. 34–52.
4. Семикіна О., Волошина В. Актуальні тенденції в дизайн-проектванні притулків для тварин. Актуальні проблеми сучасного дизайну / О. Семикіна, В. Волошина // V Міжнар. науково-практ. конф. – м. Київ, 27 квіт. 2023 р.
5. Кулик Х. Домашні тварини як чинник індивідуалізації інтер'єру помешкань / Х. Кулик // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Архітектура. – 2023. – Vol. 5, Iss. 1. – С. 105-111.
6. Бобровик О. Принципи Архітектурно-планувальної організації притулків для тварин. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2016. С. 328–331.
7. Ільніцька Г. Принципи архітектурно-планувальної організації притулків для тварин. / Г. Ільніцька // Збірник наукових матеріалів XX Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції : Міжнар. науково-практ. інтернет-конф. – м. Вінниця, 25 трав. 2018 р. Київ, 2018. – С. 29–38.
8. Tüzen M. The Role of Animal-Aided Design in Sustainable Architecture. International Journal of Built Environment and Sustainability. 2024. P. 59–74.
9. Falconer J. How-to: Design a new animal shelter, Part 1. Humane World for Animals. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

URL: <https://humanepro.org/magazine/articles/how-design-new-animal-shelter-part-1> (дата звернення: 10.03.2025).

10. Hettinger J. Modern shelter design for modern sheltering. Humane World for Animals. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://humanepro.org/magazine/articles/modern-shelter-design-modern-sheltering> (дата звернення: 10.03.2025).

11. Будівлі і споруди для тваринництва. Загальні вимоги: ДБН В.2.2-1-95 – Київ: Держкоммістобудування України: Науково-дослідне об'єднання «Укрндіагропроект», 27.01.1995 № 17. (Нормативний документ Держкоммістобудування України).

12. Шуміло О. Міжнародний і зарубіжний досвід запобігання жорстокому поводженню з тваринами. Часопис Київського університету права. 2016. С. 349–252.

13. Про архітектурну діяльність. – Верховна Рада України – Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. (Нормативний документ).

14. Про затвердження Ветеринарно-санітарних вимог до утримання тварин у притулках. – Державний комітет ветеринарної медицини України (Держкомветмедицини) – Наказ, Вимоги від 15.10.2010 № 438. (Нормативний документ).

15. Про захист тварин від жорстокого поводження. – Верховна Рада України – Закон України від 21.02.2006 № 27 : станом на 10 жовт. 2024 р. (Нормативний документ).

16. Про затвердження Положення про притулок для тварин. – Державний комітет ветеринарної медицини України (Держкомветмедицини) – Наказ, Положення від 15.10.2010 № 439. (Нормативний документ).

17. Про регулювання містобудівної діяльності. – Верховна Рада України – Закон України № 3038-VI від 17.02.2011 р. (Нормативний документ).

18. Учасники проектів Вікімедіа. Притулок для тварин – Вікіпедія. Вікіпедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Притулок_для_тварин (дата звернення: 09.02.2025).

19. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги: ДБН В.1.1-7:2016. – Київ: Мінрегіон України: Державне підприємство «Укрхбудінформ», 2016. – 92 с. (Нормативний документ Держкоммістобудування України).

20. Contributors to Wikimedia projects. No-kill shelter - Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/No-kill_shelter (дата звернення: 20.03.2025).

21. Battersea Dogs & Cats Home | Here For Every Dog And Cat. Battersea Dogs & Cats Home | Here For Every Dog And Cat. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.battersea.org.uk> (дата звернення: 27.02.2025).

22. North Shore Animal League America. Animal League. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.animalleague.org> (дата звернення: 27.02.2025).

23. Humane World for Animals | Formerly Humane Society of the United States and Humane Society International. Humane World for Animals. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.humaneworld.org/en> (дата звернення: 27.02.2025).

24. У Києві презентували проект будівництва Центру захисту тварин. Офіційний портал КМДА - Головна. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: https://kyivcity.gov.ua/news/u_kiyevi_prezentovali_proekt_budivnitstva_tse_ntru_zakhistu_tvarin/ (дата звернення: 14.03.2025).

25. ЛКП ЛЕВ. ЛКП ЛЕВ. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://lkplev.com> (дата звернення: 14.03.2025).

26. Головна | Гостомельський притулок для тварин. Притулок для тварин. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.gostomelshelter.com> (дата звернення: 14.03.2025).

27. КП «Спецсервіс-Кременчук». GladPet. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://gladpet.org/organization/283> (дата звернення: 14.03.2025).

28. Explore the Sanctuary: a place like no other. *Best Friends Animal Society*. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://bestfriends.org/sanctuary/explore-sanctuary> (дата звернення: 23.01.2025).

29. Austin Pets Alive | Home. Austin Pets Alive. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.austinpetsalive.org> (дата звернення: 24.01.2025).

30. Tierheim Berlin - Tierschutz in Berlin seit 1841. Tierheim Berlin. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://tierschutz-berlin.de> (дата звернення: 10.01.2025).

31. “Dated” Huyton Dogs Trust centre set for overhaul – Place North West. Place North West. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.placenorthwest.co.uk/dated-huyton-dogs-trust-centre-set-for-overhaul/> (дата звернення: 30.01.2025).

32. リコンディション機能を備えた次世代型シェルターを開設. anifare(アニフェア) | 保護犬に、医療と、家族を。 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://anifare.jp/notice/49182/> (дата звернення: 07.02.2025).

33. RSPCA. Guidelines for the design and management of animal shelters. West Sussex : RSPCA. 20 p.

34. Іщенко М. І. Міжнародний досвід організації діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування у вирішенні проблеми безпритульних тварин. Державне Управління. 2018. С. 85–90.

35. Highlights of The Guidelines for Standards of Care in Animal Shelters, Second Edition (2022). Association of SHELTER VETERINARIANS. 2022.

36. Досвід Німеччини у вирішенні проблем безпритульних тварин. Всеукраїнська асоціація пенсіонерів. 2015.
37. Zoos and Animal Shelters A collection curated by Divisare. Divisare · Atlas of Architecture. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://divisare.com/zoos-and-animal-shelters> (дата звернення: 14.03.2025).
38. Horecka K. Critical Problems for Research in Animal Sheltering, a Conceptual Analysis. *Frontiers in Veterinary Science*. 2022.
39. Stray Animal Control Practices (Europe). An Investigation of Stray Dog and Cat Population Control Practices Across Europe. – WSPA and RSPCA, March, 2007. – 55 p.
40. Метельова Т. Аналіз чинників, що впливають на динаміку кількості безпритульних собак у країнах Європи. *Контраст*. 2010.
41. Animal Housing in Shelters: Primary Enclosures, Kennels, Cages & Rooms. ASPCApro. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.aspcapro.org/resource/animal-housing-shelters-primary-enclosures-kennels-cages-rooms> (дата звернення: 26.03.2025).
42. The Importance of Socialization for Shelter Animals | Direct Animal. Direct Animal. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.directanimal.com/animal-shelter-resources/the-importance-of-socialization-for-shelter-animals/> (дата звернення: 26.03.2025).
43. Rath S. Animal shelter design from an engineering perspective. Baird, Hampton & Brown.
44. Zhang T. Advancing Non-profit Organizations Through Technology and Informatization An analysis on improving the underdeveloped animal shelters and rescues industry. / T. Zhang // *E3S Web of Conferences*. – 2020.
45. Adhikari S. Space Recommendations for an Animal Shelter. 21 квіт. 2019 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/space-recommendations-for-an-animal-shelter/141456125#40> (дата звернення: 22.02.2025).

46. Animal Shelter and Veterinary Care – Healthcare Architecture: A Comprehensive Exploration. Rethinking the Future. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: <https://www.re-thinkingthefuture.com/articles/animal-shelter-and-veterinary-care/> (date of access: 09.02.2025).

47. Склад та зміст проектної документації на будівництво. Загальні вимоги: ДБН А.2.2-3:2014 – Мінрегіон України: Науково-дослідний інститут будівельного виробництва від 04.06.2014 № 163 : станом на 15 верес. 2023 р. (Нормативний документ Держкоммістобудування України).

48. Pintos P. Pet Resource Center / RA-DA. ArchDaily. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: https://www.archdaily.com/1005992/pet-resource-center-ra-da?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (дата звернення: 25.04.2025).

49. Abdel H. Pako Street Animal Social Life Campus / Mert Uslu Architecture. ArchDaily. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: https://www.archdaily.com/1005195/pako-street-animal-social-life-campus-mert-uslu-architecture?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (дата звернення: 09.04.2025).

50. Pintos P. Staten Island Animal Care Center / Garrison Architects. ArchDaily. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: URL: https://www.archdaily.com/995125/staten-island-animal-care-center-garrison-architects?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (дата звернення: 26.04.2025).

ДОДАТОК А

Додаткові матеріали, які засвідчують апробацію результатів магістерського дослідження

